

REDEMPTORIS MATER

IOANNES, PAULUS, S. II

Om den heliga Jungfru Marias liv i pilgrimskyrkans liv

Välsignelse

Vördade bröder och kära söner och döttrar, hälsa och den apostoliska välsignelsen.

INFÖRANDET

1. Återlösarens moder har en exakt plats i frälsningsplanen, för "när tiden var inne sände Gud ut sin Son, född av kvinna, född under lagen, för att återlösa dem som stod under lagen, så att vi skulle få adoption som söner. Och eftersom ni är söner har Gud sänt sin Sons Ande in i våra hjärtan och ropat: "Abba! Fader!" (Gal. 4:4-6)

Med dessa ord av aposteln Paulus, som Andra Vatikankonciliet tar upp i början av sin behandling av den heliga Jungfru Maria:¹ Jag vill också börja min reflektion över Marias roll i Kristi mysterium och över hennes aktiva och föredömliga närvaro i kyrkans liv. För de är ord som tillsammans hyllar Faderns kärlek, Sonens mission, Andens gåva, den roll som kvinnan från vilken Återlösaren föddes och vårt eget gudomliga barnskap i mysteriet med "tidens fullbordan".²

Denna "fullhet" betecknar det ögonblick som är fastställt från all evighet då Fadern sände sin Son, "för att var och en som tror på honom inte skall gå förlorad utan ha evigt liv" (Joh. 3:16). Det betecknar det välsignade ögonblicket när Ordet som "var hos Gud ... blev kött och bodde bland oss" (Joh. 1:1-14) och gjorde sig själv till vår broder. Det markerar det ögonblick då den Helige Ande, som redan hade ingjutit nådens fullhet i Maria från Nasaret, i hennes jungfruliga sköte formade Kristi mänskliga natur. Denna "fullhet" markerar det ögonblick då själva tiden återlöses i och med det eviges inträde i tiden, och när den fylls av Kristi mysterium blir den definitivt "frälsningens tid". Slutligen betecknar denna "fullhet" den dolda början på kyrkans resa. I liturgin hyllar kyrkan Maria från Nasaret som kyrkans egen begynnelse.³ Ty i händelse av den obefläckade avlelsen ser kyrkan i sin ädlaste lem förutspådd och föregripen påskens frälsande nåd. Och framför allt möter hon i inkarnationen Kristus och Maria oupplösligt förenade: han som är kyrkans Herre och huvud och hon som

uttalar det nya förbundets första fiat och förebådar kyrkans ställning som maka och moder.

2. Styrkt av Kristi närvaro (jfr Matt 28:20) reser kyrkan genom tiden mot tidernas fullbordan och går för att möta Herren som kommer. Men på denna resa – och jag vill genast påpeka detta – fortsätter hon på den väg som redan har trampats av Jungfru Maria, som "gick framåt på sin trons pilgrimsfärd och lojalt höll ut i sin förening med sin Son till korset".⁴

Jag hämtar dessa mycket rika och suggestiva ord från konstitutionen Lumen Gentium, som i sin avslutande del ger en tydlig sammanfattning av kyrkans lära om Kristi moder, som hon vördar som sin älskade moder och som sin förebild i tro, hopp och kärlek.

Kort efter konciliet bestämde sig min store föregångare Paulus VI för att tala mer om den heliga Jungfrun. I encyklikan Christi Matri och därefter i de apostoliska uppmaningarna Signum Magnum och Marialis Cultus⁵ Han förklarade grunderna och kriterierna för den särskilda vördnad som Kristi moder får i kyrkan, liksom de olika formerna av Maria-andakt – liturgisk, folklig och privat – som svarar mot trons anda.

3. Den omständighet som nu får mig att än en gång ta upp detta ämne är utsikterna till år 2000, som nu närmar sig, då det tvåtusenåriga jubileet av Jesu Kristi födelse samtidigt riktar vår blick mot hans Moder. Under de senaste åren har olika åsikter framförts om att det skulle vara lämpligt att föregå denna årssdag med ett liknande jubileum för att fira Marias födelse.

Även om det inte är möjligt att fastställa en exakt kronologisk punkt för att fastställa datumet för Marias födelse, har kyrkan hela tiden varit medveten om att Maria dök upp på frälsningshistoriens horisont före Kristus.⁶ Det är ett faktum att när "tidens fullbordan" definitivt närmade sig – Immanuels frälsande ankomst – existerade hon som från evighet var bestämd att bli hans Moder redan på jorden. Det faktum att hon "föregick" Kristi ankomst återspeglas varje år i adventsliturgin. Om vi därför jämför dessa år, som för oss närmare slutet av det andra årtusendet efter Kristus med denna uråldriga historiska förväntan på Frälsaren, och början av det tredje, blir det fullt förståeligt att vi i denna nuvarande tid på ett särskilt sätt vill vända oss till henne, hon som i "natten" i adventsförväntan började lysa som en sann "morgonstjärna" (Stella Matutina). Ty precis som denna stjärna tillsammans med "gryningen" föregår solens

uppgång, så föregick Maria från tiden för sin obefläckade avlelse Frälsarens ankomst, uppgången av "rättvisans sol" i människosläktets historia.⁷

Hennes närvaro mitt i Israel – en närvaro så diskret att den passerade nästan obemärkt förbi hennes samtidas ögon – lyste mycket tydligt inför den Evige, som hade förenat denna dolda "Sions dotter" (jfr Sef 3:14; Ef 2:10) med frälsningsplanen som omfattade hela mänsklighetens historia. Det finns alltså goda skäl till detta, i slutet av detta årtusende, som vet att försynens plan för den Allraheligaste Treenigheten är den centrala verkligheten i Uppenbarelsen och tron, ett behov av att betona Kristi Moders unika närvaro i historien, särskilt under de sista åren fram till år 2000.

4. Andra Vatikankonciliet förbereder oss för detta genom att i sin undervisning framställa Guds Moder i Kristi och Kyrkans mysterium. Om det är sant, som rådet självt proklamerar,⁸ att "endast i det inkarnerade Ordets mysterium träder människans mysterium i ljuset", då måste denna princip tillämpas på ett alldeles särskilt sätt på den exceptionella "människosläktets dotter", denna utomordentliga "kvinna" som blev Kristi moder. Endast i Kristi mysterium blir hennes mysterium fullständigt klart. Så har kyrkan försökt tolka den från allra första början: inkarnationens mysterium har gjort det möjligt för henne att tränga in i och göra mysteriet med det inkarnerade ordets moder allt klarare. Konciliet i Efesos (431) var av avgörande betydelse för att klargöra detta, för under det konciliet bekräftades till de kristnas stora glädje sanningen om Marias gudomliga moderskap högtidligt som en sanning i kyrkans tro. Maria är Guds moder (= Theotókos), eftersom hon genom den Helige Andes kraft blev havande i sitt jungfruliga sköte och födde Jesus Kristus, Guds Son, till världen, som är av ett väsen med Fadern.⁹ "Guds Son... född av Jungfru Maria... har sannerligen gjorts till en av oss,"¹⁰ har blivit människa. Genom Kristi mysterium lyser alltså hans Moders mysterium på kyrkans tros horisont i dess fullhet. Dogmen om Marias gudomliga moderskap var i sin tur för konciliet i Efesos och är för kyrkan som ett sigill på inkarnationens dogm, i vilken Ordet verkligen upptar den mänskliga naturen i enheten av sin person, utan att upphäva denna natur.

5. Genom att presentera Maria i Kristi mysterium finner Andra Vatikankonciliet också vägen till en djupare förståelse av kyrkans mysterium. Maria, som Kristi moder, är på ett särskilt sätt förenad med kyrkan, "som Herren har upprättat som sin egen kropp".¹¹ Det är betecknande att den konciliära texten placerar denna sanning om kyrkan som Kristi kropp (enligt undervisningen i de paulinska

breven) i nära anslutning till sanningen att Guds Son "genom den helige Andes kraft föddes av jungfrun Maria". Inkarnationens verklighet finner ett slags förlängning i kyrkans mysterium – Kristi kropp. Och man kan inte tänka på inkarnationens verklighet utan att hänvisa till Maria, det inkarnerade ordets moder.

Men i dessa betraktelser vill jag i första hand betrakta den "trons pilgrimsfärd" som "den heliga Jungfrun gick fram på och troget bevarade sin förening med Kristus".¹² På så sätt får det "dubbla bandet" som förenar Guds Moder med Kristus och med Kyrkan en historisk betydelse. Inte heller är det bara fråga om Jungfrumoderns livshistoria, om hennes personliga resa i tro och "den bättre delen" som är hennes i frälsningens mysterium; Det är också en fråga om hela Guds folks historia, om alla dem som deltar i samma "trons pilgrimsfärd".

Konciliet uttrycker detta när det i ett annat avsnitt säger att Maria "har gått före och blivit "en förebild för kyrkan i fråga om tro, kärlek och fullkomlig förening med Kristus".¹³ Detta "gå före" som gestalt eller modell syftar på kyrkans intima mysterium, när hon verkar och fullbordar sin egen frälsande mission genom att i sig själv – som Maria gjorde – förena egenskaperna hos mor och jungfru. Hon är en jungfru som "bevarar den trohet hon har lovat sin Make" och "blir själv en mor", för "hon föder till ett nytt och odödligt liv barn som är avlade av den helige Ande och födda av Gud".¹⁴

6. Allt detta sker i en stor historisk process, jämförbar "med en resa". Trons pilgrimsfärd visar på den inre historien, det vill säga själarnas historia. Men det är också berättelsen om alla människor, som här på jorden är underkastade förgänglighet, och som är en del av den historiska dimensionen. I de följande betraktelserna vill vi först och främst koncentrera oss på nuet, som i och för sig ännu inte är historia, men som ändå ständigt formar det, också i betydelsen av frälsningens historia. Här öppnar sig ett vidsträckt perspektiv, inom vilket den heliga Jungfru Maria fortsätter att "gå före" Guds folk. Hennes exceptionella pilgrimsfärd i tron utgör en ständig referenspunkt för kyrkan, för enskilda och för samhällen, för folk och nationer och på sätt och vis för hela mänskligheten. Det är verkligen svårt att omfatta och mäta dess utbredning.

Konciliet betonar att Guds Moder redan är kyrkans eskatologiska fullbordan: "I den allraheligaste Jungfrun har kyrkan redan nått den fulländning varigenom hon existerar utan fläck eller skrynkla (jfr Ef 5:27)"; och samtidigt säger konciliet att "Kristi efterföljare fortfarande strävar efter att växa i helighet genom att besegra synden, och därför lyfter de sina ögon till Maria, som lyser

ut till hela gemenskapen av de utvalda som en förebild för dygderna."¹⁵ Trons pilgrimsfärd tillhör inte längre Guds Sons moder: förhärligad vid sin Sons sida i himlen har Maria redan gått över tröskeln mellan tron och den vision som är "ansikte mot ansikte" (1 Kor. 13:12). Men samtidigt upphör inte Maria att vara "havets stjärna" (Maris Stella) i denna eskatologiska uppfyllelse.¹⁶ För alla dem som fortfarande är på trons resa. Om de lyfter blicken till henne från sin jordiska existens, gör de det för att "Sonen som hon har fött är den som Gud har satt som förstfödd bland många bröder (Rom. 8:29),"¹⁷ Och även därför att hon "vid dessa bröders och systrars födelse och utveckling" "samarbetar med en moderlig kärlek".¹⁸

DEL I - MARIA I KRISTI MYSTERIUM

1. Full av nåd

7. "Lovad vare vår Herre Jesu Kristi Gud och Fader, som har välsignat oss i Kristus med all andlig välsignelse i himlarymderna" (Ef. 1:3). Dessa ord i Efesibrevet, uppenbarar Gud Faderns eviga plan, hans plan för människans frälsning i Kristus. Det är en universell plan, som gäller alla män och kvinnor som är skapade till Guds avbild och likhet (jfr 1 Mos 1:26). På samma sätt som alla är inbegripna i Guds skapande verk "i begynnelsen", så är alla för evigt inbegripna i den gudomliga frälsningsplanen, som skall uppenbaras fullständigt i "tidens fullbordan" med Kristi slutliga ankomst. Faktum är att den Gud som är "vår Herre Jesu Kristi Fader" – detta är nästa ord i samma brev – "utvalde oss i honom före världens grundläggning, för att vi skulle vara heliga och fläckfria inför honom. Han bestämde oss i kärlek till att bli hans söner genom Jesus Kristus, i enlighet med hans viljas syfte, till lovprisning av hans härliga nåd, som han frikostigt skänkte oss i den Älskade. I honom hava vi förlossning genom hans blod, förlåtelse för våra överträdelser, efter hans nåds rikedom" (Ef. 1:4-7).

Den gudomliga frälsningsplanen – som till fullo uppenbarades för oss i och med Kristi ankomst – är evig. Och enligt den undervisning som finns i det just citerade brevet och i andra paulinska brev (jfr Kol 1:12-14; Rom 3:24; Gal 3:13; 2 Kor 5:18-29), är det också för evigt förbundet med Kristus. Den omfattar alla, men den reserverar en särskild plats för "kvinnan" som är moder till den som Fadern har anförtrott frälsningsarbetet.¹⁹ Som Andra Vatikankonciliet säger: "Hon är redan profetiskt förebådad i det löfte som gavs till våra första föräldrar efter deras syndafall" – enligt Första Moseboken (jfr 3:15). "På samma sätt är hon Jungfrun som skall bli havande och föda en son, vars namn skall heta

Immanuel" - enligt Jesajas ord (jfr 7:14).²⁰ På så sätt förbereder Gamla testamentet den "fullbordan av tid" då Gud "sände ut sin Son, född av kvinna... så att vi kan bli adopterade som söner." Guds Sons ankomst till världen är en händelse som nedtecknas i de första kapitlen i evangelierna enligt Lukas och Matteus.

8. Maria blir definitivt introducerad i Kristi mysterium genom denna händelse: bebådelsen genom ängeln. Detta äger rum i Nasaret, inom ramen för de konkreta omständigheterna i Israels historia, det folk som först tog emot Guds löften. Den gudomlige budbäraren säger till Jungfrun: "Var hälsad, full av nåd, Herren är med dig" (Luk. 1:28). Maria "blev mycket upprörd över detta ord och funderade i sitt sinne på vad för slags hälsning detta skulle kunna vara" (Luk. 1:29): vad kunde dessa ovanliga ord betyda, och i synnerhet uttrycket "full av nåd" (kecharitoméne).²¹

Om vi vill meditera tillsammans med Maria över dessa ord, och särskilt över uttrycket "full av nåd", kan vi finna ett viktigt eko i själva det avsnitt från Efesibrevet som citerades ovan. Och om Jungfrun från Nasaret efter den himmelska budbärarens tillkännagivande också kallas "salig bland kvinnor" (jfr Luk. 1:42), så är det på grund av den välsignelse med vilken "Gud Fadern" har uppfyllt oss "i himlarymderna, i Kristus". Det är en andlig välsignelse som är avsedd för alla människor och som i sig själv bär på fullhet och universalitet ("varje välsignelse"). Den flödar ur den kärlek som i den Helige Ande förenar Sonen av samma väsen med Fadern. Samtidigt är det en välsignelse som utgjutits genom Jesus Kristus över mänsklighetens historia ända till slutet: över alla människor. Men den här välsignelsen hänför sig till Maria i en särskild och exceptionell grad, för Elisabet hälsade henne som "välsignad bland kvinnor".

Den dubbla hälsningen beror på det faktum att det i själen hos denna "Sions dotter" på sätt och vis manifesteras hela "nådens härlighet", den nåd som "Fadern ... har gett oss i sin älskade Son." Ty budbäraren hälsar Maria som "full av nåd"; Han kallar henne så som om det vore hennes riktiga namn. Han kallar henne inte vid hennes egentliga jordiska namn: Mirjam (= Maria), utan vid detta nya namn: "full av nåd". Vad betyder det här namnet? Varför tilltalar ärkeängeln Jungfrun från Nasaret på detta sätt?

På Bibelns språk betyder "nåd" en särskild gåva, som enligt Nya testamentet har sin källa just i Guds eget trinitariska liv, Gud som är kärleken (jfr 1 Joh. 4:8). Frukten av denna kärlek är "utkorelsen" som Efesibrevet talar om. Från Guds sida är denna utkorelse den eviga önskan att frälsa människan genom att dela

hennes eget liv (jfr 2 Pet 1:4) i Kristus: det är frälsning genom delaktighet i det övernaturliga livet. Verkan av denna eviga gåva, av denna nåd genom människans utkorelse av Gud, är som ett helighetens frö eller en källa som går upp i själen som en gåva från Gud själv, som av nåd ger liv och helighet åt dem som är utvalda. På detta sätt uppfylls, det vill säga det sker det, att människan "välsignas" "med varje andlig välsignelse", att "vara hennes adopterade söner och döttrar... i Kristus", i honom som för evigt är Faderns "älskade Son".

När vi läser att budbäraren tilltalar Maria som "full av nåd", gör evangeliets sammanhang, som blandar uppenbarelser och gamla löften, det möjligt för oss att förstå att bland alla "andliga välsignelser i Kristus" är detta en särskild "välsignelse". I Kristi mysterium är hon närvarande redan "före världens skapelse", som den som Fadern "har utvalt" till moder till sin Son i inkarnationen. Och vad mera är, tillsammans med Fadern har Sonen utvalt henne och anförtrött henne för evigt åt helighetens Ande. På ett alldeles speciellt och exceptionellt sätt är Maria förenad med Kristus, och på samma sätt är hon evigt älskad i denne "älskade Son", denne Son, som är av ett väsen med Fadern, i vilken all "nådens härlighet" är koncentrerad. Samtidigt är och förblir hon fullkomligt öppen för denna "gåva från ovan" (jfr Jak 1:17). Som konciliet lär "sticker Maria ut bland Herrens fattiga och ödmjuka, som med tillförsikt väntar på och tar emot frälsning från honom".²²

9. Om hälsningen och namnet "full av nåd" säger allt detta, syftar de i samband med ängelns tillkännagivande först och främst på utkorelsen av Maria till moder till Guds Son. Men samtidigt visar "nådens fullhet" på all den övernaturliga frikostighet som Maria drar nytta av genom att vara utvald och bestämd att vara Kristi moder. Om detta val är grundläggande för att fullborda Guds frälsande planer för mänskligheten, och om det eviga valet i Kristus och kallelsen till adoptivbarns värdighet är allas öde, då är Marias utkorelse helt exceptionell och unik. Därav också det sällsamma och unika i hennes plats i Kristi mysterium.

Den gudomlige budbäraren säger till henne: "Var inte rädd, Maria, för du har funnit nåd hos Gud. Och se, du skall bli havande i ditt moderliv och föda en son, och du skall ge honom namnet Jesus. Han skall bli stor och skall kallas den Högstes Son" (Luk. 1:30-32). Och när jungfrun, upprörd av denna ovanliga hälsning, frågar: "Hur skall det gå till, eftersom jag inte har någon man?" får hon av ängeln bekräftelsen och förklaringen av de föregående orden. Gabriel säger till henne: "Den Helige Ande skall komma över dig, och den Högstes kraft

skall överskugga dig; Därför skall det barn som föds kallas heligt, Guds Son" (Luk. 1:35).

Bebådelsen är därför uppenbarelsen av inkarnationens mysterium alldeles i början av dess uppfyllelse på jorden. Guds frälsande givande av sig själv och sitt liv, på något sätt till hela skapelsen men direkt till människan, når en av sina höjdpunkter i inkarnationens mysterium. Detta är i sanning en höjdpunkt bland alla de nådegåvor som förlänats i människans och universums historia: Maria är "full av nåd", eftersom det är just i henne som Ordets inkarnation, den hypostatiska föreningen mellan Guds Son och den mänskliga naturen, fullbordas och fullbordas. Som konciliet säger: Maria är "moder till Guds Son. Som ett resultat av detta är hon också Faderns favoritdotter och den Helige Andes tempel. På grund av denna gåva av sublim nåd överträffar hon vida alla andra skapelser, både i himlen och på jorden."²³

10. Efesibrevet, som talar om "nådens härlighet" att "Gud, Fadern... har skänkt oss i sin älskade Son", tillägger: "I honom har vi återlösning genom hans blod" (Ef. 1:7). Enligt den tro som formulerats i kyrkans högtidliga dokument manifesteras denna "nådens härlighet" i Guds Moder genom det faktum att hon har blivit "återlöst på ett mer sublimt sätt".²⁴ I kraft av den älskade Sonens rikedom i nåd, på grund av de återlösande förtjänsterna hos honom som ville bli hennes Son, bevarades Maria från arvet av arvsyndan.²⁵ På så sätt tillhörde hon Kristus från det första ögonblicket av sin avlelse, det vill säga av sin existens, och fick del av den frälsande och helgande nåden och av den kärlek som har sin begynnelse i den "Älskade", den evige Faderns Son, som genom inkarnationen blev hennes egen Son. Genom den helige Andes kraft, i nådens ordning, som är en delaktighet i den gudomliga naturen, får Maria alltså liv av honom som hon själv, i den jordiska generationens ordning, gav liv som en moder. Liturgin tvekar inte att kalla henne "moder till sin Skapare"²⁶ och för att hylla henne med de ord som Dante Alighieri lägger på den helige Bernhards läppar: "dotter till din Son".²⁷ Och eftersom Maria mottar detta "nya liv" med en fullhet som motsvarar Sonens kärlek till Modern och därmed motsvarar det gudomliga moderskapets värdighet, kallar ängeln henne vid bebådelsen "full av nåd".

11. I den frälsande avsikten med den Allraheligaste Treenigheten utgör inkarnationens mysterium den överflödande uppfyllelsen av det löfte som Gud gav människan efter arvsyndan, efter den första synden vars verkningar förtrycker hela människans jordiska historia (jfr 1 Mos 3:15). Och så kommer en

Son till världen, "kvinnans säd" som skall krossa syndens ondska i dess begynnelse: "han skall krossa ormens huvud." Som vi ser av protoevangeliets ord kommer kvinnans sons seger inte att ske utan en hård kamp, en kamp som kommer att sträcka sig genom hela mänsklighetens historia. "Fiendskapen", som förutsades i början, bekräftas i Apokalypsen (boken om kyrkans och världens slutliga händelser), i vilken det återkommer tecknet med "kvinnan", denna gång "klädd i solen" (Upp. 12:1).

Maria, det inkarnerade Ordets moder, står i centrum för denna fiendskap, den kamp som åtföljer mänsklighetens historia på jorden och själva frälsningens historia. På denna centrala plats bär hon som tillhör "Herrens svaga och fattiga" i sig själv, som ingen annan medlem av människosläktet, den "nådens härlighet" som Fadern "har förlänat oss i sin älskade Son", och denna nåd bestämmer den utomordentliga storheten och skönheten i hela hennes varelse. Maria förblir alltså inför Gud, och också inför hela mänskligheten, som det oföränderliga och okränkbara tecknet på Guds utkorelse, som det talas om i Paulus brev: "i Kristus... Han valde oss... innan världens grundläggning,... Han bestämde oss... att vara hans söner" (Ef. 1:4, 5). Denna utkorelse är mäktigare än någon erfarenhet av ondska och synd, än all den "fiendskap" som kännetecknar människans historia. I denna historia förblir Maria ett tecken på säkert hopp.

2. Salig är hon som trodde

12. Omedelbart efter berättelsen om Bebådelsen leder evangelisten Lukas oss i Jungfrun från Nasarets fotspår mot "Juda stad" (Luk. 1:39). Enligt forskare skulle denna stad vara det moderna Ain Karim, beläget i bergen, inte långt från Jerusalem. Maria anlände dit "i all hast" för att besöka sin släkting Elisabet. Anledningen till hennes besök står också att finna i det faktum att Gabriel vid bebådelsen särskilt hade nämnt Elisabet, som på sin ålderdom hade blivit havande med sin make Sakarja, genom Guds kraft: "dina släktingar kvinna Elisabet på sin ålderdom har också blivit havande med en son; Och detta är den sjätte månaden med henne som kallades ofruktsam. Ty för Gud är ingenting omöjligt" (Luk. 1:36-37). Den gudomlige budbäraren hade talat om vad som hade åstadkommits i Elisabet för att besvara Marias fråga. »Hur skall det gå till, när jag ju inte har någon man?» (Luk. 1:34) Det kommer att ske exakt genom "den Högstes kraft", precis som det skedde i fallet med Elisabet, och i ännu högre grad.

Driven av kärleken går Maria därför till sin släktings hus. När Maria kommer in svarar Elisabet på hennes hälsning och känner barnet hoppa till i hennes sköte, och eftersom hon är "fylld av den Helige Ande" hälsar hon Maria med ett högt rop: "Välsignad är du bland kvinnor, och välsignad är din livsfrukt!" (jfr Luk. 1:40-42) Elisabets utrop eller acklamation kom senare att bli en del av Ave Maria, som en fortsättning på ängelns hälsning, och blev därmed en av kyrkans mest använda böner. Men ännu mer betydelsefulla är Elisabets ord i den fråga som följer: "Och varför beviljas mig detta, att min Herres moder skulle komma till mig?" (Luk. 1:43) Elisabet vittnar för Maria: hon känner igen och förkunnar att framför henne står Herrens moder, Messias moder. Sonen som Elisabet bär i sitt sköte har också del i detta vittnesbörd: "Barnet i mitt sköte hoppade till av glädje" (Luk. 1:44). Detta barn är den blivande Johannes Döparen, som vid Jordan kommer att peka ut Jesus som Messias.

Även om varje ord i Elisabets hälsning är fyllt av mening, verkar hennes sista ord ha en grundläggande betydelse: "Och välsignad är hon som trodde att det skulle bli en uppfyllelse av det som talades till henne från Herren" (Luk. 1:45).²⁸ Dessa ord kan kopplas samman med det lilla "fulla av nåd" som ängeln beaktar. Båda dessa texter avslöjar ett väsentligt mariologiskt innehåll, nämligen sanningen om Maria, som verkligen har blivit närvarande i Kristi mysterium just därför att hon "har trott". Nådens fullhet som ängeln förkunnar är en gåva från Gud själv. Marias tro, som proklamerades av Elisabet vid besökelsen, visar hur Jungfrun från Nasaret reagerade på denna gåva.

13. Som konciliet lär: "'Trons lydnad' (Rom. 16:26; jfr Rom. 1:5; 2 Kor 10:5-6) måste ges till Gud som uppenbarar, en lydnad genom vilken människan frivilligt anförtror hela sitt jag åt Gud."²⁹ Denna beskrivning av tron förverkligades fullkomligt i Maria. Det "avgörande" ögonblicket var bebådelsen, och Elisabets ord: "Och välsignad är hon som trodde" syftar i första hand på just det ögonblicket.³⁰

Vid bebådelsen anförtrorde Maria sig själv helt och hållet åt Gud, med "intellektets och viljans fulla underkastelse", och visade "trons lydnad" inför honom som talade till henne genom sin budbärare.³¹ Hon svarade därför med hela sitt mänskliga och feminina "jag", och detta svar av tro innefattade både fullkomligt samarbete med "Guds nåd som föregår och hjälper" och fullkomlig öppenhet för den Helige Andes verkan, som "ständigt fullbordar tron genom sina gåvor".³²

Den levande Gudens ord, som ängeln förkunnade för Maria, hänvisade till henne: "Och se, du skall bli havande i ditt moderliv och föda en son" (Luk. 1:31). Genom att acceptera detta tillkännagivande skulle Maria bli "Herrens moder", och inkarnationens gudomliga mysterium skulle fullbordas i henne: "Barmhärtighetens Fader ville att den förutbestämda moderns samtycke skulle föregå inkarnationen."³³Och Maria ger sitt samtycke, efter att hon har hört allt som budbäraren har att säga. Hon säger: "Se, jag är Herrens tjänarinna; Låt det ske med mig enligt ditt ord" (Luk. 1:38). Detta Marias påbud – "må det ske för mig" – var på det mänskliga planet avgörande för fullbordandet av det gudomliga mysteriet. Det finns en fullständig harmoni med Sonens ord, som enligt Hebreerbrevet säger till Fadern när han kommer till världen: "Offer och offer har du inte begärt, utan en kropp som du har berett åt mig... Se, jag har kommit för att göra din vilja, Gud" (Hebr. 10:5-7). Inkarnationens mysterium fullbordades när Maria uttalade sitt fiat: "Låt det ske för mig enligt ditt ord", vilket gjorde det möjligt, så långt det var beroende av henne i den gudomliga planen, att uppfylla hennes Sons önskan.

Maria yttrade detta fiat i tro. I tron anförtrorde hon sig förbehållslöst åt Gud och "hängav sig helt och hållet som Herrens tjänarinna åt sin Sons person och verk".³⁴Och som kyrkofäderna lär, hon blev havande med denne Son i sitt sinne, innan hon blev havande med honom i sitt sköte: just i tron!³⁵Därför lovprisar Elisabet med rätta Maria: "Och välsignad är hon som trodde att det som hade talats till henne från Herren skulle uppfyllas." Dessa ord har redan gått i uppfyllelse: Maria från Nasaret ställer sig på tröskeln till Elisabets och Sakarjas hus som mor till Guds Son. Detta är Elisabets glädjefyllda upptäckt: "Min Herres moder kommer till mig"!

14. Marias tro kan också jämföras med Abrahams, som Paulus kallar "vår fader i tron" (jfr Rom. 4:12). I den frälsande ordningen i Guds uppenbarelse utgör Abrahams tro början på det gamla förbundet; Marias tro vid bebådelsen inleder det nya förbundet. På samma sätt som Abraham "i hopp trodde mot hopp, att han skulle bli fader till många folk" (jfr Rom. 4:18), så trodde Maria vid bebådelsen, efter att ha bekänt sin jungfrulighet ("Hur skall det gå till, när jag inte har någon man?") att hon genom den Högstes kraft, genom den helige Andes kraft, skulle bli Guds Sons moder i enlighet med ängelns uppenbarelse: "Det barn som skall födas skall kallas heligt, Guds Son" (Luk. 1:35).

Men Elisabets ord "Och välsignad är hon som trodde" gäller inte bara det speciella ögonblicket i Bebådelsen. Bebådelsen är förvisso det kulminerande

ögonblicket i Marias tro i väntan på Kristus, men den är också den utgångspunkt från vilken hela hennes "resa till Gud" börjar, hela hennes pilgrimsfärd i tron. Och på denna väg kommer på ett framstående och i sanning heroiskt sätt – ja, med ett allt större hjältemod i tron – den "lydnad" som hon bekänner sig till den gudomliga uppenbarelsens ord att uppfyllas. Marias "lydnad i tron" under hela hennes pilgrimsfärd kommer att visa överraskande likheter med Abrahams tro. Precis som patriarken för Guds folk, så är också Maria, under pilgrimsfärden för sin sonliga och moderliga befallning, "i hopp som tros mot hopp". Särskilt under vissa stadier av denna resa kommer den välsignelse som gavs till henne "som trodde" att uppenbaras med särskild livfullhet. Att tro betyder att "överlämna sig själv" åt sanningen i den levande Gudens ord, att känna till och ödmjukt erkänna "hur outrannsackliga hans domar är och hur outgrundliga hans vägar är" (Rom. 11:33). Maria, som genom den Högstes eviga vilja står, kan man säga, i själva centrum av dessa Guds "outgrundliga vägar" och "outrannsackliga domar", formar sig efter dem i trons dunkla ljus och accepterar helt och fullt och med ett berett hjärta allt som är påbjudet i den gudomliga planen.

15. När Maria vid bebådelsen får höra om Sonen, vars moder hon skall bli och som "hon skall ge namnet Jesus" (= Frälsare), får hon också veta att "Herren Gud skall ge honom sin fader Davids tron" och att "han skall regera över Jakobs hus för evigt och över hans rike skall det inte vara någon ände" (Luk. 1:32-33). Hela Israels hopp riktades mot detta. Den utlovade Messias skall bli "stor", och den himmelske budbäraren tillkännager också att "han kommer att bli stor" – stor både genom att bära namnet den Högstes Son och genom att han skall överta Davids arvedel. Han skall alltså vara en kung, han skall regera "över Jakobs hus". Maria hade vuxit upp mitt i dessa förväntningar på sitt folk: kunde hon i bebådelsens stund gissa sig till den avgörande betydelsen av ängelns ord? Och hur skall man förstå detta "rike" som "inte skall ha något slut"?

Fastän hon genom tron i det ögonblicket kan ha insett att hon var mor till "Messiaskungen", svarade hon ändå: "Se, jag är Herrens tjänarinna; Låt det ske med mig enligt ditt ord" (Luk. 1:38). Från första stund bekände sig Maria framför allt till "trons lydnad" och hängav sig åt den innebörd som gavs bebådelsens ord av honom som de utgick ifrån: Gud själv.

16. Längre fram, lite längre fram på denna väg av "trons lydnad", hör Maria andra ord: de som Simeon yttrade i Jerusalems tempel. Det var nu fyrtio dagar efter Jesu födelse när Maria och Josef, i enlighet med föreskrifterna i Mose lag,

"förde honom upp till Jerusalem för att bära fram honom inför Herren" (Luk. 2:22). Födseln hade ägt rum under förhållanden av extrem fattigdom. Vi vet från Lukas att när Maria, i samband med den folkräkning som de romerska myndigheterna beordrat, följde med Josef till Betlehem, efter att ha "inte funnit någon plats i värdshuset", födde hon sin Son i ett stall och "lade honom i en krubba" (jfr Luk. 2:7).

En rättvis och gudfruktig man, som kallas Simeon, framträder i början av Marias "resa" i tro. Hans ord, föreslagna av den Helige Ande (jfr Luk. 2:25-27), bekräftar sanningen i Bebådelsen. Ty vi läser att han i sina armar tog upp det barn som i enlighet med ängelns befallning fick namnet Jesus (jfr Luk. 2:21). Simeons ord stämmer överens med betydelsen av det här namnet, som är Frälsare: "Gud är frälsning." Han vänder sig till Herren och säger: "Ty mina ögon har sett den frälsning som du har berett inför alla folk, ett ljus till uppenbarelse för hedningarna och till härlighet för ditt folk Israel" (Luk. 2:30-32). Men samtidigt vänder sig Simeon till Maria med följande ord: "Se, detta barn är satt till mångas fall och uppståndelse i Israel och till ett tecken som man talar emot, så att tankar från många hjärtan kan uppenbaras"; och han tillägger med direkt hänvisning till henne: "och ett svärd skall genomborra också din egen själ" (jfr Luk. 2:34-35). Simeons ord kastade nytt ljus över det tillkännagivande som Maria hade hört från ängeln: Jesus är Frälsaren, han är "ett ljus till uppenbarelse" för människorna. Är det inte detta som på sätt och vis manifesterades på julnatten, när herdarna kom till stallet (jfr Luk. 2:8-20)? Är det inte detta som skulle manifesteras ännu tydligare när de vise männen kom från öster (jfr Matt 2:1-12)? Men samtidigt, alldeles i början av sitt liv, kommer Marias son, och hans mor som är med honom, att i sig själva uppleva sanningen i Simeons andra ord: "ett tecken som man talar emot" (Luk. 2:34). Simeons ord verkar som en andra bebådelse för Maria, för de berättar för henne om den faktiska historiska situation i vilken Sonen ska utföra sitt uppdrag, nämligen i missförstånd och sorg. Även om detta tillkännagivande å ena sidan bekräftar hennes tro på att de gudomliga löftena om frälsning har uppfyllts, uppenbarar det å andra sidan också för henne att hon måste leva i sin tros lydnad i lidandet, vid den lidande Frälsarens sida, och att hennes moderskap kommer att vara hemlighetsfullt och sorgligt. Efter besöket av de vise männen som kom österifrån, efter deras hyllning ("de föll ner och tillbad honom") och efter att de hade framburit gåvor (jfr Matt 2:11), måste Maria tillsammans med barnet fly till Egypten i Josefs beskyddande vård, för "Herodes står i begrepp att söka

efter barnet för att förgöra honom" (jfr Matt. 2:13). Och fram till Herodes död måste de stanna i Egypten (jfr Matt. 2:15).

17. När den Heliga Familjen återvänder till Nasaret efter Herodes död, börjar den långa perioden av dolt liv. Hon "som trodde att det som hade talats till henne från Herren" (Luk. 1:45) skulle uppfyllas lever efter dessa ords verklighet dag för dag. Och dagligen har hon vid sin sida Sonen, som "hon gav namnet Jesus"; därför använder hon säkert detta namn i kontakt med honom, ett faktum som inte skulle ha förvånat någon, eftersom namnet länge hade använts i Israel. Ändå vet Maria att den som bär namnet Jesus har kallats "den Högstes Son" av ängeln (jfr Luk. 1:32). Maria vet att hon har blivit havande och fött honom "utan att ha en man", genom den Helige Andes kraft, genom den Högstes kraft som överskuggade henne (jfr Luk. 1:35), precis som på Moses och patriarkernas tid täckte molnet Guds närvaro (jfr 2 Mos 24:16; 40:34-35; 1 Kungaboken 8:10-12). Därför vet Maria att den Son, som hon födde på ett jungfruligt sätt, är just den "Helige", Guds Son, som ängeln talade till henne om.

Under de år då Jesus levde i det fördolda i huset i Nasaret blir också Marias liv "dolt med Kristus i Gud" (jfr Kol 3:3) genom tron. Ty tro är kontakt med Guds mysterium. Varje dag står Maria i ständig kontakt med det utsägliga mysteriet med Gud som blivit människa, ett mysterium som överträffar allt som uppenbarats i det gamla förbundet. Från bebådelsens ögonblick har Jungfrumoderns sinne blivit invigt i det radikala "nya" i Guds självuppenbarelse och har gjorts medvetet om mysteriet. Hon är den första av de "små" om vilka Jesus en dag kommer att säga: "Fader, ... Detta har ni dolt för de visa och förståndiga och uppenbarat det för spädbarnen" (Matt. 11:25). Ty "ingen känner Sonen utom Fadern" (Matt. 11:27). Om så är fallet, hur kan då Maria "känna Sonen"? Naturligtvis känner hon honom inte på samma sätt som Fadern; och ändå är hon den första av dem för vilka Fadern "har utvalt att uppenbara honom" (jfr Matt. 11:26-27; 1 Kor. 2:11). Men om Sonen, som endast Fadern känner fullständigt, som den som föder honom i den eviga "idag" (jfr Ps. 2:7) uppenbarades för Maria från bebådelsen, så är hon, hans moder, i kontakt med sanningen om sin Son endast i tro och genom tro! Hon är därför välsignad, eftersom "hon har tro" och fortsätter att tro dag efter dag mitt i alla prövningar och motgångar i Jesu barndom och sedan under åren av det dolda livet i Nasaret, där han "var lydig mot dem" (Luk. 2:51). Han var lydig både mot Maria och mot Josef, eftersom Josef tog sin fars plats i människors ögon. Av denna anledning betraktades Marias son av folket som "snickarens son" (Matt. 13:55).

Denne Sons moder är därför medveten om vad som sagts henne vid bebådelsen och i de följande händelserna, och bär inom sig trons radikala "nyhet": det nya förbundets begynnelse. Detta är början på evangeliet, de glädjefyllda goda nyheterna. Det är emellertid inte svårt att i denna begynnelse se en särskild tyngd i hjärtat, förbunden med ett slags trons natt – för att använda den helige Johannes av Korsets ord – ett slags "slöja" genom vilken man måste närma sig den Osynlige och leva i förtrolighet med mysteriet.³⁶ Och det var på detta sätt som Maria under många år levde i förtrolighet med sin Sons mysterium och gick framåt på sin "trons pilgrimsfärd", medan Jesus "växte till i vishet ... och i välbehag inför Gud och människor" (Luk. 2:52). Guds förkärlek för honom blev allt tydligare för människors ögon. Den första människovarelse som på detta sätt tilläts upptäcka Kristus var Maria, som bodde tillsammans med Josef i samma hus i Nasaret.

Men när han hade hittats i templet och hans Moder frågade honom: "Min son, varför har du behandlat oss så?" svarade den tolvårige Jesus: "Visste du inte att jag måste vara i min Faders hus?" Och evangelisten tillägger: "Och de (Josef och Maria) förstod inte vad han talade till dem" (Luk. 2:48-50). Jesus var medveten om att "ingen känner Sonen utom Fadern" (jfr Matt 11:27); sålunda levde till och med hans Moder, för vilken mysteriet med hans gudomliga Son hade uppenbarats på det mest fullständiga sätt, i förtrolighet med detta mysterium endast genom tro! Hon levde sida vid sida med sin Son under samma tak och höll trofast ut "i sin förening med sin Son" och "gick framåt på sin trons pilgrimsfärd", som konciliet betonar.³⁷ Och så var det också under Kristi offentliga liv (jfr Mark 3:21-35) som den välsignelse som Elisabet uttalade vid visitationen dag för dag uppfylldes i henne: "Salig är hon som trodde."

18. Denna välsignelse får sin fulla innebörd när Maria står under sin Sons kors (jfr Joh. 19:25). Konciliet säger att detta skedde "inte utan en gudomlig plan": genom att "lida djupt med sin enfödde Son och förena sig med sin moders ande till hans offer, genom att kärleksfullt samtycka till offret som hon hade fött", på detta sätt bevarade Maria "troget sin förening med sin Son ända till korset".³⁸ Det är en förening genom tro – samma tro med vilken hon hade mottagit ängelns uppenbarelse vid Bebådelsen. I det ögonblicket hade hon också hört orden: "Han kommer att bli stor... Och HERREN Gud skall ge honom sin fader Davids tron, och han skall regera över Jakobs hus evinnerligen. och på hans rike skall det inte vara någon ände" (Luk. 1:32-33).

Och nu, när Maria står vid korsets fot, är hon mänskligt sett vittnet till den fullständiga negationen av dessa ord. På korsets trä hänger hennes Son i vända som en fördömd. "Han var föraktad och förkastad av människor. en sorgernas man... Han var föraktad, och vi aktade honom inte": som en som är tillintetgjord (jfr Jes 53:3-5). Hur stor, hur heroisk är då inte den trons lydnad som Maria visar inför Guds "outrannsakliga domar"! Hur fullständigt hon "överlämnar sig åt Gud" utan förbehåll och ger intellektets och viljans fulla samtycke.³⁹ till honom vars "vägar är outgrundliga" (jfr Rom. 11:33)! Och hur mäktig är inte nådens verkan i hennes själ, hur allgenomträngande är inte den Helige Andes inflytande och hans ljus och kraft!

Genom denna tro är Maria fullkomligt förenad med Kristus i hans självuttömning. Ty "Kristus Jesus, som trots att han var i Guds gestalt inte räknade jämlikhet med Gud som något att fatta, utan utblottade sig själv och antog en tjänares gestalt och föddes i människors gestalt": just på Golgata "ödmjukade han sig och blev lydig intill döden, ja, döden på korset" (jfr Fil 2:5-8). Vid korsets fot delar Maria, genom tron, del i det chockerande mysteriet med denna självuttömning. Detta är kanske den djupaste "kenosis" av tro i mänsklighetens historia. Genom tron har modern del i sin Söns död, i hans återlösande död. Men i kontrast till de lärjungars tro som flydde, var hennes mycket mer upplyst. På Golgata bekräftade Jesus genom korset definitivt att han var det "motsägelsetecken" som Simeon hade förutsagt. Samtidigt uppfylldes också på Golgata de ord som Simeon hade riktat till Maria: "Och ett svärd skall genomborra också din egen själ."⁴⁰

19. Ja, "salig är hon sannerligen som trodde"! Dessa ord, som Elisabet uttalade efter bebådelsen, här vid korsets fot tycks genljuda med högsta vältalighet, och den kraft som finns i dem blir något genomträngande. Från korset, det vill säga från själva hjärtat av återlösningens mysterium, strålar och sprider sig utsikten till trons välsignelse. Det går ända fram till "begravelsen", och som delaktighet i Kristi offer – den nye Adam – blir det på sätt och vis en motvikt till den olydnad och otro som är förkroppsligad i våra första föräldrars synd. Så lär kyrkofäderna och särskilt den helige Irenaeus, som citeras i konstitutionen Lumen Gentium: "Knuten av Evas olydnad löstes upp genom Marias lydnad; vad jungfru Eva band genom sin otro, det löste jungfru Maria genom sin tro."⁴¹ Ljuset av denna jämförelse med Eva kallar kyrkofäderna – som konciliet också säger – Maria för "lögnens moder" och talar ofta om "döden genom Eva, livet genom Maria".⁴²

I uttrycket "Salig är hon som trodde" kan vi därför med rätta finna ett slags "nyckel" som låser upp för oss den innersta verkligheten hos Maria, som ängeln hälsade som "full av nåd". Om hon som "full av nåd" har varit evigt närvarande i Kristi mysterium, har hon genom tron blivit delaktig i detta mysterium i varje utsträckning av sin jordiska resa. Hon "gick framåt på sin trons pilgrimsfärd" och på samma gång, på ett diskret men ändå direkt och effektivt sätt, gjorde hon Kristi mysterium närvarande för mänskligheten. Och det fortsätter hon att göra. Genom Kristi mysterium är också hon närvarande i mänskligheten. Genom Sonens mysterium blir på så sätt också Moderns mysterium klart.

3. Behåll din mamma

20. Lukasevangeliet berättar om det ögonblick då "en kvinna i folkmassan höjde sin röst" och sade till Jesus: "Saligt är moderlivet som har fött dig och de bröst som du har diat!" (Luk. 11:27) Dessa ord var ett uttryck för lovprisning av Maria som Jesu mor i köttet. Förmodligen var Jesu mor inte personligen känd för denna kvinna; Faktum är att när Jesus började sin messianska verksamhet följde Maria inte med honom, utan hon fortsatte att stanna kvar i Nasaret. Man skulle kunna säga att den okända kvinnans ord på sätt och vis fick Maria att komma ut ur sitt gömställe.

Genom dessa ord strålade evangeliet om Jesu barndom fram mitt i folkmassan, åtminstone för ett ögonblick. Detta är evangeliet där Maria är närvarande som den mor som blir havande med Jesus i sitt sköte, föder honom och ammar honom: den ammande modern som kvinnan i folkmassan hänvisar till. Tack vare detta moderskap är Jesus, den Högstes Son (jfr Luk. 1:32), en sann människoson. Han är "kött" som alla andra människor: han är "Ordet som blev kött" (jfr Joh. 1:14). Han är av Marias kött och blod!⁴³

Men på den välsignelse som denna kvinna uttalade över sig som var hans mor enligt köttet, svarar Jesus på ett betydelsefullt sätt: "Saliga är snarare de som hör Guds ord och håller fast vid det" (Luk. 11:28). Han vill avleda uppmärksamheten från moderskapet, som endast uppfattas som ett köttsligt band, för att rikta den mot de hemlighetsfulla andens band, som utvecklas av att höra och hålla Guds ord.

Samma skifte till de andliga värdenas sfär ses ännu tydligare i ett annat svar av Jesus som rapporterats av alla synoptikerna. När Jesus får höra att "hans mor och bröder står utanför och vill träffa honom", svarar han: "Min mor och mina bröder är de som hör Guds ord och handlar efter det" (jfr Luk. 8:20-21). Han sade att han "såg sig omkring på dem som satt omkring honom", som vi läser i

Markus (3:34) eller, enligt Matteus (12:49), "när han sträckte ut sin hand mot sina lärjungar".

Dessa uttalanden verkar stämma överens med det svar som den tolvårige Jesus gav till Maria och Josef när han efter tre dagar hittades i templet i Jerusalem.

När Jesus nu lämnade Nasaret och började sitt offentliga liv över hela Palestina, var han helt och hållet "upptagen av sin Faders angelägenheter" (jfr Luk. 2:49). Han förkunnade Guds kungarike: "Guds rike" och "hans Faders angelägenheter", som ger en ny dimension och mening till allt mänskligt, och därför till varje mänskligt band, i den mån dessa ting har samband med de mål och uppgifter som tilldelats varje människa. Inom denna nya dimension innebär också ett band som det av "broderskap" något annat än "brödraskap enligt köttet" som härrör från ett gemensamt ursprung från samma uppsättning föräldrar. "Moderskap" får också en annan innebörd i Guds rikets dimension och i raden av Guds eget faderskap. Med Lukas ord undervisar Jesus om just denna nya innebörd av moderskap.

Tar Jesus därmed avstånd från sin köttsliga moder? Vill han kanske lämna henne i det dolda dunkel som hon själv har valt? Om detta verkar vara fallet av tonen i dessa ord, måste man ändå lägga märke till att det nya och annorlunda moderskap som Jesus talar om för sina lärjungar hänvisar just till Maria på ett mycket speciellt sätt. Är inte Maria den första av "dem som hör Guds ord och handlar efter det"? Och syftar därför inte den välsignelse som Jesus uttalade som svar till kvinnan i folkmassan i första hand på henne? Maria är utan tvekan värd att välsignas just därför att hon blev Jesu mor i köttet ("Saligt är moderlivet som har fött dig och de bröst som du har diat"), men också och framför allt därför att hon redan vid bebådelsen tog emot Guds ord, därför att hon trodde på det, därför att hon var lydig mot Gud. och därför att hon "bevarade" ordet och "begrundade det i sitt hjärta" (jfr Luk. 1:38, 45; 2:19, 51) och genom hela sitt liv fullbordade det. Således kan vi säga att den välsignelse som Jesus förkunnade inte står i motsättning till den välsignelse som uttalades av den okända kvinnan, utan snarare sammanfaller med den välsignelse som uttalades av denna jungfruliga moder, som kallade sig själv endast "Herrens tjänarinna" (Luk. 1:38). Om det är sant att "alla släkten skall prisa henne salig" (jfr Luk. 1:48), då kan man säga att den namnlösa kvinnan var den första som omedvetet bekräftade den profetiska frasen i Marias Magnificat och som inledde tidernas Magnificat.

Om Maria genom tron blev bärare av Sonen som Fadern gav henne genom den Helige Andes kraft, samtidigt som hon bevarade sin jungfrulighet intakt, så upptäckte och accepterade hon i samma tro den andra dimensionen av moderskapet som Jesus uppenbarade under sitt messianska uppdrag. Man kan säga att denna dimension av moderskapet tillhörde Maria från begynnelsen, det vill säga från det ögonblick då hennes Son blev befruktad och föddes. Från den stunden var hon "den som trodde". Men allteftersom hennes Sons messianska mission blev klarare för hennes ögon och ande, blev hon själv som mor allt mer öppen för den nya dimension av moderskapet som skulle utgöra hennes "del" vid sidan av sin Son. Om hon inte hade sagt från allra första början: "Se, jag är Herrens tjänarinna. må det ske med mig såsom ditt ord är fallet" (Luk. 1:38)? Genom tron fortsatte Maria att höra och begrunda detta ord, i vilket det blev allt tydligare, på ett sätt "som övergår allt förstånd" (Ef. 3:19), den levande Gudens självuppenbarelse. På sätt och vis blev Maria som mor den första "lärjungen" till sin Son, den första till vilken han tycktes säga: "Följ mig", till och med innan han riktade denna uppmaning till apostlarna eller till någon annan (jfr Joh. 1:43).

21. Ur denna synvinkel är särskilt talande det avsnitt i Johannesevangeliet som framställer Maria vid bröllopsfesten i Kana. Hon framträder där som Jesu mor i början av hans offentliga liv: "Det var bröllop i Kana i Galileen, och Jesu mor var där; Jesus blev också inbjuden till bröllopet med sina lärjungar" (Joh. 2:1-2). Av texten framgår att Jesus och hans lärjungar var inbjudna tillsammans med Maria, som på grund av hennes närvaro vid firandet: Sonen verkar ha blivit inbjuden på grund av sin mor. Vi känner till det händelseförlopp som blev följden av denna inbjudan, den "begynnelse till tecken" som Jesus åstadkom – vattnet förvandlades till vin – som föranleder evangelisten att säga att Jesus "uppenbarade sin härlighet; Och hans lärjungar trodde på honom" (Joh. 2:11).

Maria är närvarande i Kana i Galileen som Jesu moder, och på ett betydelsefullt sätt bidrar hon till "betydelsen av tecknen" som uppenbarar hennes Sons messianska kraft. Vi läser: "När vinet tog slut, sade Jesu mor till honom: 'De har inget vin.' Och Jesus sade till henne: 'O kvinna, vad har du med mig att göra? Min stund har ännu inte kommit'" (Joh. 2:3-4). I Johannesevangeliet betyder "timmen" den tid som Fadern har bestämt då Sonen fullbordar sin uppgift och skall förhärligas (jfr Joh 7:30; 8:20; 12:23, 27; 13:1; 17:1; 19:27). Även om Jesu svar till sin mor låter som ett avvisande (särskilt om vi tänker på det rättframma uttalandet "Min stund har ännu inte kommit" snarare än frågan), vänder sig Maria ändå till tjänarna och säger till dem: "Gör vad han än säger till er" (Joh.

2:5). Sedan befaller Jesus tjänarna att fylla stenkrukorna med vatten, och vattnet blir vin, bättre än det vin som tidigare har serverats till bröllopgästerna.

Vilken djup förståelse fanns mellan Jesus och hans mor? Hur kan vi utforska mysteriet med deras intima andliga förening? Men faktum talar för sig självt. Det är säkert att denna händelse redan på ett mycket tydligt sätt skisserar den nya dimensionen, den nya innebörden av Marias moderskap. Hennes moderskap har en betydelse som inte enbart finns i Jesu ord och i de olika episoder som synoptikerna berättar om (Luk. 11:27-28 och Luk. 8:19-21; Matt. 12:46-50; Mark. 3:31-35). I dessa texter vill Jesus framför allt kontrastera det moderskap som är ett resultat av födelsen med vad detta "moderskap" (och även "broderskap") skall vara i Guds rikes dimension, i Guds faderskaps frälsande radie. I Johannes text däremot skisserar beskrivningen av händelsen i Kana vad som faktiskt manifesteras som ett nytt slags moderskap enligt anden och inte bara enligt köttet, det vill säga Marias omsorg om människorna, att hon kommer till dem i de många olika önskemålen och behoven. I Kana i Galileen visar vi bara en konkret sida av det mänskliga behovet, till synes en liten sida av ringa betydelse ("De har inget vin"). Men den har ett symboliskt värde: att komma till hjälp för mänskliga behov innebär samtidigt att föra in dessa behov inom radien av Kristi messianska mission och frälsande kraft. På så sätt finns det en medling: Maria ställer sig mellan sin Son och människorna i deras behovs-, behovs- och lidanden. Hon ställer sig själv "i mitten", det vill säga hon agerar som en medlare, inte som en outsider, utan i sin position som mor. Hon vet att hon som sådan kan peka ut mänsklighetens behov för sin Son, och i själva verket har hon "rätt" att göra det. Hennes medling har alltså karaktären av förbön: Maria "medlar" för människorna. Och det är inte allt. Som mor önskar hon också att hennes Sons messianska kraft skall komma till uttryck, hans frälsande kraft som är avsedd att hjälpa människan i hennes olyckor, att befria honom från det onda som i olika former och grader tynger hennes liv. Precis som profeten Jesaja hade förutsagt om Messias i det berömda avsnitt som Jesus citerade inför sina landsmän i Nasaret: "Att predika goda nyheter för de fattiga... för att förkunna befrielse för de fångna och återfå synen för de blinda..." (jfr Luk. 4:18).

En annan viktig del av Marias moderliga uppgift finns i hennes ord till tjänarna: "Gör vad han än säger till er." Kristi moder framställer sig själv som taleskvinna för sin Sons vilja och pekar på de saker som måste göras för att Messias frälsande kraft ska kunna uppenbaras. I Kana börjar Jesus, tack vare Marias

förbön och tjänarnas lydnad, "sin stund". I Kana visar det sig att Maria tror på Jesus. Hennes tro framkallar hans första "tecken" och hjälper till att tända lärjungarnas tro.

22. Vi kan därför säga att vi i detta avsnitt av Johannesevangeliet så att säga finner en första manifestation av sanningen om Marias modersomsorg. Denna sanning har också kommit till uttryck i Andra Vatikankonciliets undervisning. Det är viktigt att lägga märke till hur konciliet illustrerar Marias moderliga roll när det gäller Kristi medling. Så läser vi: "Marias moderliga funktion gentemot mänskligheten fördunklar eller förminskar inte på något sätt Kristi unika medling, utan visar snarare dess verkan", eftersom "det finns en medlare mellan Gud och människor, människan Kristus Jesus" (1 Tim. 2:5). Denna Marias moderliga roll flödar, enligt Guds välbehag, "från överflödet av Kristi förtjänster; Den är grundad på hans förmedling, är helt beroende av den och hämtar all sin effektivitet från den."⁴⁴ Det är just i denna bemärkelse som episoden i Kana i Galileen ger oss ett slags första tillkännagivande av Marias medling, som helt och hållet är inriktad på Kristus och syftar till att uppenbara hans frälsande kraft.

Av Johannesevangeliet framgår att det är en förmedling som är moderlig. Som konciliet förkunnar: Maria blev "en moder för oss i nådens ordning". Detta moderskap i nådens ordning flödar ur hennes gudomliga moderskap. Eftersom Maria, enligt den gudomliga försynens avsikt, var den mor som närde den gudomlige Återlösaren, blev hon "en medarbetare av unik adelhet och Herrens ödmjuka tjänarinna" som "genom sin lydnad, tro, hopp och brinnande kärlek samarbetade i Frälsarens verk med att återställa övernaturligt liv i själarna".⁴⁵ Och "detta Marias moderskap i nådens ordning ... kommer att vara utan avbrott tills den eviga uppfyllelsen av alla de utvalda."⁴⁶

23. Om Johannes beskrivning av händelsen i Kana framställer Marias omsorgsfulla moderskap i början av Kristi messianska verksamhet, så bekräftar ett annat avsnitt i samma evangelium detta moderskap i nådens frälsningsordning i dess höjdpunkt, nämligen när Kristi offer på korset, hans påskmysterium, fullbordas. Johannes beskrivning är kortfattad: "Vid Jesu kors stod hans mor och hans mors syster, Maria, Klopas hustru, och Maria från Magdala. När Jesus såg sin mor och den lärjunge som han älskade stå nära, sade han till sin mor: 'Kvinna, se din son!' Då sade han till lärjungen: 'Se, din moder!' Och från den stunden tog lärjungen henne till sitt eget hem" (Joh. 19:25-27).

Otvivelaktigt finner vi här ett uttryck för Sonens särskilda omsorg om sin moder, som han lämnar i så stor sorg. Och ändå säger "testamentet om Kristi kors" mer. Jesus framhäver ett nytt förhållande mellan mor och son, vars hela sanning och verklighet han högtidligt bekräftar. Man kan säga att om Marias moderskap till den mänskliga rasen redan hade skisserats, så är det nu klart uttalat och etablerat. Den framträder ur det definitiva fullbordandet av Återlösarens påskmysterium. Kristi moder, som står i centrum av detta mysterium – ett mysterium som omfattar varje individ och hela mänskligheten – är given som moder till varje enskild individ och hela mänskligheten. Mannen vid korsets fot är Johannes, "den lärjunge som han älskade".⁴⁷ Men han är inte ensam. I enlighet med traditionen tvekar konciliet inte att kalla Maria för "Kristi moder och mänsklighetens moder": eftersom hon "tillhör Adams avkomma är hon ett med alla människor ... Hon är sannerligen "helt klart mor till Kristi lemmar... eftersom hon samarbetade av kärlek, för att de trogna skulle födas i kyrkan."⁴⁸

Och därför är detta "Marias nya moderskap", som alstrats genom tron, frukten av den "nya" kärleken som nådde sin definitiva mognad i henne vid korsets fot, genom att hon fick del av sin Sons återlösande kärlek.

24. På så sätt befinner vi oss i själva centrum av uppfyllelsen av löftet i protoevangeliet: "kinnans säd ... skall krossa ormens huvud" (jfr 1 Mos 3:15). Genom sin återlösande död besegrar Jesus Kristus syndens och dödens ondska vid själva dess rötter. Det är betecknande att han, när han talar till sin mor från korset, kallar henne "kvinna" och säger till henne: "Kvinna, se din son!" Dessutom hade han tilltalat henne med samma ord i Kana också (jfr Joh. 2:4). Hur kan man tvivla på att detta uttryck, särskilt nu, på Golgata, går rakt in i hjärtat av Marias mysterium och anger den unika plats som hon intar i hela frälsningsordningen? Som konciliet lär i Maria, "Sions upphöjda dotter", och efter en lång förväntan på löftet, blev tiderna äntligen uppfyllda och den nya tidsutdelningen upprättad. Allt detta skedde när Guds Son tog en mänsklig natur ifrån henne, för att han i sitt kötts hemligheter skulle kunna befria människan från synd."⁴⁹

De ord som Jesus yttrade från korset betyder att moderskapet hos henne som födde Kristus finner en "ny" fortsättning i kyrkan och genom kyrkan, symboliserad och representerad av Johannes. På detta sätt förblir hon, som i egenskap av den "fulla av nåd" fördes in i Kristi mysterium för att vara hans moder och därmed Guds heliga moder, genom kyrkan kvar i detta mysterium

som "kvinnan" som det talas om i Första Moseboken (3:15) i början och i Apokalypsen (12:1) i slutet av frälsningshistorien. I enlighet med Försynens eviga plan ska Marias gudomliga moderskap utgjas över kyrkan, vilket framgår av traditionens uttalanden, enligt vilka Marias "moderskap" i kyrkan är en återspeglning och förlängning av hennes moderskap av Guds Son.⁵⁰

Enligt konciliet är det just i ögonblicket för kyrkans födelse och fullständiga manifestation för världen som vi kan se en glimt av denna kontinuitet i Marias moderskap: "Eftersom det behagade Gud att inte högtidligt uppenbara mysteriet med människosläktets frälsning förrän han utgöt den Ande som Kristus hade utlovat, ser vi apostlarna före pingstdagen 'fortsätta med ett sinne i bön med kvinnorna och Maria, Kristi moder. Jesus och med hans bröder' (Apg 1:14). Vi ser Maria bönfalla om Andens gåva, som redan hade överskuggat henne i Bebådelsen."⁵¹

Och så, i nådens återlösande hushållning, som åstadkoms genom den Helige Andes verkan, finns det en unik överensstämmelse mellan ögonblicket för Ordets inkarnation och ögonblicket för kyrkans födelse. Den person som förenar dessa två ögonblick är Maria: Maria i Nasaret och Maria i den övre salen i Jerusalem. I båda fallen visar hennes diskreta, men ändå nödvändiga, närvaro vägen till "födelse från den Helige Ande". På så sätt blir hon, som är närvarande i Kristi mysterium som moder, – genom Sonens vilja och den Helige Andes kraft – närvarande i kyrkans mysterium. Också i kyrkan fortsätter hon att vara en moderlig närvaro, vilket framgår av de ord som talas från korset: "Kvinna, se din son!"; "Se, din mor."

DEL II - GUDS MODER I CENTRUM AV PILGRIMSKYRKAN

1. Kyrkan, Guds folk som finns i alla jordens nationer

25. "Kyrkan 'som en pilgrim i ett främmande land, strävar framåt mitt i världens förföljelser och Guds tröst',⁵² förkunnar Herrens kors och död tills han kommer (jfr 1 Kor. 11:26)."⁵³ "Det köttsliga Israel, som vandrade som en landsflyktig i öknen, kallades redan för Guds kyrka (jfr 2 Esd. 13:1; 4 Mos 20:4; 5 Mos. 23:1 ff.). På samma sätt kommer det nya Israel... kallas också Kristi kyrka (jfr Matt 16:18). Ty han har köpt det åt sig själv med sitt blod (Apg 20:28), fyllt det med sin Ande och försett det med de medel som anstår det som en synlig och social enhet. Gud har samlat alla dem som i tro ser Jesus som frälsningens upphov och källan till enhet och frid, och han har upprättat dem som kyrka, för att hon för var och en skall vara denna frälsande enhets synliga sakrament."⁵⁴

Andra Vatikankonciliet talar om pilgrimskyrkan och etablerar en analogi med det gamla förbundets Israel på väg genom öknen. Resan har också en yttre karaktär, synlig i den tid och det rum som den historiskt sett utspelar sig i. Ty kyrkan "är bestämd att utsträcka sig till alla delar av jorden och på så sätt ingå i mänsklighetens historia", men samtidigt "överskrider den alla gränser i tid och rum".⁵⁵ Och ändå är den väsentliga karaktären av hennes pilgrimsfärd inre: det är fråga om en pilgrimsfärd genom tro, genom "den uppståndne Herrens kraft".⁵⁶ En pilgrimsfärd i den Helige Ande, given till Kyrkan som den osynlige Hjälparen (parakletos) (jfr Joh. 14:26; 15:26; 16:7): "När kyrkan går framåt genom prövningar och vedermödor stärks den av Guds nåds kraft som Herren har lovat henne, så att ... Driven av den Helige Ande kan hon aldrig upphöra att förnya sig, tills hon genom korset når fram till ljuset som inte känner någon ingång."⁵⁷

Det är just i denna kyrkliga resa eller pilgrimsfärd genom tid och rum, och ännu mer genom själarnas historia, som Maria är närvarande, som den som är "salig därför att hon trodde", som den som gick framåt på trons pilgrimsfärd och som inte liknar någon annan skapad varelse i Kristi mysterium. Konciliet säger vidare att "Maria figurerade djupt i frälsningshistorien och på ett visst sätt förenar och speglar inom sig trons centrala sanningar".⁵⁸ Bland alla troende är hon som en "spegel" i vilken "Guds mäktiga gärningar" återspeglas på det djupaste och klaraste sätt (Apg 2:11).

26. Byggd av Kristus på apostlarna, blev kyrkan fullt medveten om dessa Guds mäktiga gärningar på pingstdagen, när de som hade samlats i den övre salen "alla blev uppfyllda av den helige Ande och började tala i andra tungomål, allteftersom Anden lät dem tala" (Apg 2:4). Från den stunden börjar också trons resa, kyrkans pilgrimsfärd genom individens och folks historia. Vi vet att Maria är närvarande i början av denna resa. Vi ser henne mitt ibland apostlarna i det övre rummet, "i bön om Andens gåva".⁵⁹

På sätt och vis är hennes resa i tro längre. Den Helige Ande hade redan kommit ner över henne, och hon blev hans trogna maka vid bebådelsen, välkomnade den sanne Gudens ord och erbjöd "intellektets och viljans fullständiga underkastelse ... och villigt samtycka till den sanning som uppenbaras av honom", ja, hon överlämnade sig helt och hållet åt Gud genom "trons lydnad",⁶⁰ varvid hon svarade ängeln: "Se, jag är Herrens tjänarinna; Låt det ske med mig enligt ditt ord." Den trosresa som Maria gör, som vi ser be i den övre salen, är alltså längre än de andra som är samlade där: Maria "går före dem",

"visar vägen" för dem.⁶¹ Pingsten i Jerusalem hade förberetts genom bebådelsen i Nasaret och genom korset. I den övre salen möter Marias resa kyrkans resa i tro. På vilket sätt?

Bland dem som ägnade sig åt bön i den övre salen och förberedde sig för att gå "ut i hela världen" efter att ha tagit emot Anden, hade några kallats av Jesus gradvis från början av hans mission i Israel. Elva av dem hade gjorts till apostlar, och till dem hade Jesus överlämnat det uppdrag som han själv hade fått av Fadern. "Som Fadern har sänt mig, så sänder jag er" (Joh. 20:21), hade han sagt till apostlarna efter uppståndelsen. Fyrtio dagar senare, innan han återvände till Fadern, hade han tillagt: "När den Helige Ande har kommit över er... ni skall vara mina vittnen... intill jordens ände" (jfr Apg 1:8). Apostlarnas mission började i samma ögonblick som de lämnade den övre salen i Jerusalem. Kyrkan föds och växer sedan genom det vittnesbörd som Petrus och apostlarna bär om den korsfäste och uppståndne Kristus (jfr Apg 2:31-34; 3:15-18; 4:10-12; 5:30-32).

Maria mottog inte direkt detta apostoliska uppdrag. Hon var inte en av dem som Jesus sände "till hela världen för att undervisa alla folk" (jfr Matt 28:19) när han gav dem detta uppdrag. Men hon befann sig i det övre rummet, där apostlarna förberedde sig för att ta sig an denna mission när Sanningens Ande kom: hon var närvarande hos dem. Mitt ibland dem var Maria "hängiven bönen" som "Jesu moder" (jfr Apg 1:13-14), till den korsfäste och uppståndne Kristus. Och den första gruppen av dem som i tro såg "på Jesus som frälsningens upphovsman",⁶² visste att Jesus var Marias son och att hon var hans moder, och att hon som sådan från avlelsen och födelsen var ett unikt vittne till Jesu mysterium, det mysterium som inför deras ögon hade uppenbarats och bekräftats i korset och uppståndelsen. Från allra första stund "såg" kyrkan Maria genom Jesus, precis som hon "såg på" Jesus genom Maria. För kyrkan av den tiden och av varje tid är Maria ett enastående vittne om åren av Jesu barndom och dolda liv i Nasaret, då hon "bevarade allt detta och begrundade det i sitt hjärta" (Luk. 2:19; jfr Luk. 2:51).

Men framför allt, i kyrkan på den tiden och i alla tider var och är Maria den som är "salig därför att hon trodde"; Hon var den första som trodde. Från bebådelsen och befruktningen, från det ögonblick då han föddes i stallet i Betlehem, följde Maria Jesus steg för steg på sin trons pilgrimsfärd på mödernet. Hon följde honom under de år då han levde ett dolt liv i Nasaret. Hon följde honom också under tiden efter det att han hade lämnat hemmet, då

han började "handla och undervisa" (jfr Apg 1:1) mitt i Israel. Framför allt följde hon honom i den tragiska upplevelsen på Golgata. När Maria var med apostlarna i den övre salen i Jerusalem i kyrkans gryning, fick hennes tro, som fötts ur bebådelsens ord, bekräftas. Ängeln hade då sagt till henne: "Du skall bli havande i ditt moderliv och föda en son, och du skall ge honom namnet Jesus. Han kommer att bli fantastisk... Och han skall regera över Jakobs hus evinnerligen. och på hans rike skall det inte vara någon ände." De senaste händelserna på Golgata hade höljt det löftet i mörker, men inte ens under korset svek Marias tro. Hon hade ändå varit den som, liksom Abraham, "i hopp trodde mot hopp" (Rom. 4:18). Men det var först efter uppståndelsen som hoppet hade visat sitt rätta ansikte och löftet hade börjat omvandlas till verklighet. Ty innan Jesus återvände till Fadern hade han sagt till apostlarna: "Gå därför ut och gör alla folk till lärjungar ... Se, jag är alltid med er intill tidens slut" (jfr Matt 28:19-20). Så hade den talat, som genom sin uppståndelse hade uppenbarat sig som dödens segrare, som den som besatt det rike, om vilket det inte skall vara någon ände, som ängeln sade.

27. Nu, i kyrkans första gryning, i början av den långa resa genom tron som började vid pingsten i Jerusalem, var Maria bland alla dem som var det "nya Israels" säd. Hon var närvarande bland dem som ett exceptionellt vittne om Kristi mysterium. Och kyrkan var ihärdig i bön tillsammans med henne och "betraktade henne i ljuset av Ordet som blev människa". Så skulle det alltid vara. Ty när kyrkan "går djupare in i inkarnationens högsta mysterium", tänker hon på Kristi moder med djup vördnad och hängivenhet.⁶³ Maria tillhör oupplösligt nog Kristi mysterium, och hon tillhör också kyrkans mysterium från begynnelsen, från den dag då kyrkan föddes. På grundval av vad kyrkan har varit från begynnelsen, och för vad hon ständigt måste bli från generation till generation, mitt ibland alla jordens nationer, finner vi den "som trodde att det som var sagt till henne från Herren" skulle uppfyllas (Luk. 1:45). Det är just Marias tro som markerar början på det nya och eviga förbundet mellan Gud och människan i Jesus Kristus. Denna hennes heroiska tro "föregår" kyrkans apostoliska vittnesbörd och förblir alltid i kyrkans hjärta dolt som ett särskilt arv av Guds uppenbarelse. Alla de som från generation till generation tar emot kyrkans apostoliska vittnesbörd har del i detta hemlighetsfulla arv och på sätt och vis i Marias tro.

Elisabets ord: "Salig är hon som trodde" fortsätter att åtfölja Jungfrun även vid pingsten; de följer henne från släkte till släkte, varhelst kunskapen om Kristi frälsande mysterium sprids, genom kyrkans apostoliska vittnesbörd och tjänst.

Sålunda uppfylls Magnificats profetia: "Alla släkten skall prisa mig salig; Ty den som är mäktig har gjort stora ting med mig, och heligt är hans namn" (Luk. 1:48-49). Ty kunskapen om Kristi mysterium leder oss till att välsigna hans moder, i form av en särskild vördnad för Theotokos. Men denna vördnad innefattar alltid en välsignelse av hennes tro, för Jungfrun från Nasaret blev välsignad framför allt genom denna tro, i enlighet med Elisabets ord. De som från generation till generation bland jordens olika folk och nationer med tro tar emot Kristi mysterium, det inkarnerade Ordet och världens Återlösare, vänder sig inte bara med vördnad till Maria och tar sin tillitsfulla tillflykt till henne som hans moder, utan söker också i hennes tro stöd för sina egna. Och det är just detta livliga delande i Marias tro som avgör hennes särskilda plats på kyrkans pilgrimsfärd som det nya Guds folk över hela jorden.

28. Som konciliet säger: "Maria figurerade djupt i frälsningens historia... När hon därför blir predikad och vördad, kallar hon de trogna till sin Son och hans offer och till kärlek till Fadern."⁶⁴Av denna anledning fortsätter Marias tro, enligt kyrkans apostoliska vittnesbörd, på något sätt att bli en tro för Guds pilgrimfolk: tron hos individer och samhällen, på platser och sammankomster, på de olika grupper som finns i kyrkan. Det är en tro som förs vidare samtidigt genom både sinnet och hjärtat. Den vinnns eller återvinns ständigt genom bön. Därför "ser kyrkan i sitt apostoliska arbete också med rätta till henne som har fött Kristus, avlad av den helige Ande och född av jungfrun, för att Kristus genom kyrkan skall födas och växa till även i de troendes hjärtan".⁶⁵

I dag, när vi på denna trons pilgrimsfärd närmar oss slutet av det andra kristna årtusendet, riktar Kyrkan, genom Andra Vatikankonciliet undervisning, vår uppmärksamhet på sin vision av sig själv, som "Guds enda folk ... bland alla folk på jorden." Och hon påminner oss om den sanning enligt vilken alla de troende, även om de är "utspridda över hela världen, är i gemenskap med varandra i den Helige Ande".⁶⁶Vi kan därför säga att i denna förening fullbordas pingstens mysterium kontinuerligt. Samtidigt ägnar sig Herrens apostlar och lärjungar i alla jordens nationer "åt bön tillsammans med Maria, Jesu mor" (Apg. 1:14). Eftersom de från generation till generation utgör "tecknet på Guds rike" som inte är av hans värld,⁶⁷De är också medvetna om att de mitt i denna värld måste samlas kring den kung som folken har fått i arvedel (jfr Ps. 2:8), åt vilken Fadern har gett "sin fader Davids tron", så att han "skall regera över Jakobs hus till evig tid, och där skall det inte vara någon ände på hans rike".

Under denna vaksamma tid är Maria, genom samma tro som gjorde henne salig, särskilt från och med bebådelsen, närvarande i kyrkans uppdrag, närvarande i kyrkans arbete med att föra in sin Sons rike i världen.⁶⁸

Denna Marias närvaro kommer till uttryck på många olika sätt i vår tid, precis som den har gjort genom hela kyrkans historia. Den har också ett brett verksamhetsområde. Genom enskilda troendes tro och fromhet; genom traditioner i kristna familjer eller "inhemska kyrkor", i församlings- och missionssamfund, religiösa institut och stift; genom strålglansen och attraktionen från de stora helgedomarna där inte bara individer eller lokala grupper, utan ibland hela nationer och samhällen, till och med hela kontinenter, söker att möta Herrens Moder, den som är välsignad för att hon trodde är den första bland troende och därför blev Immanuels Moder. Detta är budskapet från Palestinas land, alla kristnas andliga hemland, eftersom det var världens Frälsares och hans Moders hemland. Detta är budskapet från de många kyrkor i Rom och över hela världen som har rests under århundradenas lopp genom de kristnas tro. Detta är budskapet från centra som Guadalupe, Lourdes, Fatima och de andra som ligger i de olika länderna. Hur skulle jag kunna låta bli att nämna den som finns i mitt eget hemland, Jasna Gora? Man skulle kanske kunna tala om en särskild "geografi" för tro och Mariahängivenhet, som omfattar alla dessa speciella vallfartsorter där Guds folk söker möta Guds Moder för att inom radien av den moderliga närvaron av hennes "som trodde" finna ett stärkande av sin egen tro. För i Marias tro, först vid bebådelsen och sedan helt vid korsets fot, öppnades på nytt ett inre rum inom mänskligheten som den evige Fadern kan fylla "med varje andlig välsignelse". Det är rymden "för det nya och eviga förbundet",⁶⁹ Och den fortsätter att existera i kyrkan, som i Kristus är "ett slags sakrament eller tecken på en intim förening med Gud och på hela mänsklighetens enhet".⁷⁰

I den tro som Maria bekände sig till vid bebådelsen som "Herrens tjänarinna" och i vilken hon ständigt "föregår" Guds pilgrimsfolk över hela jorden, strävar kyrkan "energiskt och ständigt efter att föra hela mänskligheten ... vänd tillbaka till Kristus, dess huvud, i hans Andes enhet."⁷¹

2. Kyrkans resa och alla kristnas enhet

29. "I alla Kristi lärjungar väcker Anden en önskan att vara fredligt förenad, på det sätt som Kristus bestämt, som en hjord under en herde."⁷² Kyrkans resa, särskilt i vår egen tid, kännetecknas av ekumenikens tecken: de kristna söker vägar för att återställa den enhet som Kristus bönföll Fadern om för sina

lärjungar dagen före sitt lidande: "Att de alla må vara ett; liksom du, Fader, är i mig och jag i dig, för att också de skall vara i oss, för att världen skall tro att du har sänt mig" (Joh. 17:21). Enheten mellan Kristi lärjungar är därför ett stort tecken, som ges för att tända tron i världen, medan deras splittring utgör en skandal.⁷³

Den ekumeniska rörelsen har, på grundval av en klarare och mer utbredd medvetenhet om det brådskande behovet av att uppnå enhet mellan alla kristna, hos den katolska kyrkan funnit sitt kulminerande uttryck i Andra Vatikankonciliets arbete: De kristna måste i sig själva och i var och en av sina gemenskaper fördjupa den "trons lydnad" som Maria är det första och klaraste exemplet på. Och eftersom hon "strålar fram på jorden,... som ett tecken på säkert hopp och tröst för Guds pilgrimfolk", "skänker det stor glädje och tröst till denna allraheligaste synod att det också bland de splittrade bröderna finns de som lever tillbörlig ära för vår Herres och Frälsares Moder. Detta är särskilt fallet bland österlänningarna."⁷⁴

30. De kristna vet att deras enhet verkligen kommer att återupptäckas endast om den är grundad på enheten i deras tro. De måste lösa avsevärda meningsskiljaktigheter i läran om kyrkans mysterium och tjänst, och ibland också om Marias roll i frälsningsarbetet.⁷⁵ De dialoger som den katolska kyrkan har inlett med kyrkorna och de kyrkliga gemenskaperna i väst⁷⁶ konvergerar stadigt kring dessa två oskiljaktiga aspekter av samma frälsnings mysterium. Om det köttliga Ordets mysterium gör det möjligt för oss att få en glimt av det gudomliga moderskapets mysterium och om kontemplerationen av Guds Moder i sin tur för oss till en djupare förståelse av inkarnationens mysterium, så måste detsamma sägas om kyrkans mysterium och Marias roll i frälsningsarbetet. Genom ett djupare studium av både Maria och Kyrkan, som klargör varandra i ljuset av den andre, kommer kristna som är ivriga att göra det som Jesus säger till dem – som deras Moder rekommenderar (jfr Joh. 2:5) – att kunna gå framåt tillsammans på denna "trons pilgrimsfärd". Maria, som fortfarande är förebilden för denna pilgrimsfärd, ska leda dem till den enhet som deras ende Herre vill ha och som är så efterlängtd av dem som uppmärksam lyssnar till vad "Anden säger till kyrkorna" idag (Upp. 2:7, 11, 17).

Samtidigt är det ett hoppfullt tecken att dessa kyrkor och kyrkliga gemenskaper håller på att komma överens med den katolska kyrkan om grundläggande punkter i kristen tro, inklusive frågor som rör Jungfru Maria. Ty de erkänner henne som Herrens moder och menar att detta utgör en del av vår tro på

Kristus, sann Gud och sann människa. De ser på henne som vid korsets fot tar emot den älskade lärjungen som sin son, den som i sin tur tar emot henne som sin mor.

Varför skulle vi då inte alla tillsammans se till henne som vår gemensamma Moder, som ber för Guds familjs enhet och som "föregår" oss alla i spetsen för den långa raden av trons vittnen på den ende Herren, Guds Son, som blev avlad i hennes jungfruliga sköte genom den Helige Andes kraft?

31. Å andra sidan vill jag betona hur djupt den katolska kyrkan, den ortodoxa kyrkan och de gamla kyrkorna i Österlandet känner sig förenade av kärlek och lovprisning av Theotokos. Inte bara "den kristna trons grundläggande dogmer om treenigheten och Guds ord som blev kött av Jungfru Maria definierades vid ekumeniska koncilier som hölls i Österlandet",⁷⁷ men också i sin liturgiska tillbedjan "hyllar orientalerna i mycket vackra hymner Maria, den evigt Jungfru... Guds allraheligaste moder."⁷⁸

Bröderna i dessa kyrkor har upplevt en komplicerad historia, men den har alltid präglats av en intensiv längtan efter kristen hängivenhet och apostolisk verksamhet, trots frekvent förföljelse, till och med till blodsutgjutelse. Det är en historia om trohet mot Herren, en äkta "trons pilgrimsfärd" i tid och rum, under vilken de östliga kristna alltid har sett med gränslös tillit till Herrens Moder, firat henne med lovprisning och åkallat henne med oavbruten bön. I de svåra stunderna i sin oroliga kristna tillvaro "har de tagit sin tillflykt till hennes beskydd"⁷⁹ medveten om att hon i henne har en mäktig hjälp. De kyrkor som bekänner sig till läran från Efesos förkunnar jungfrun som "Guds sanna moder", eftersom "vår Herre Jesus Kristus, född av Fadern före tidernas begynnelse enligt sin gudomlighet, i de sista dagarna, för vår skull och för vår frälsnings skull, själv föddes av Maria, Guds jungfruliga moder enligt sin mänsklighet".⁸⁰ De grekiska kyrkofäderna och den bysantinska traditionen, som betraktar Jungfrun i ljuset av Ordet som blev kött, har försökt tränga in i djupet av det band som förenar Maria, som Guds moder, med Kristus och Kyrkan: Jungfrun är en ständig närvaro i det saliga mysteriets hela verklighet.

De koptiska och etiopiska traditionerna introducerades till denna betraktelse av Marias mysterium av den helige Kyrillos av Alexandria, och i sin tur har de firat den med en riklig poetisk blomstring.⁸¹ Det poetiska geniet hos den helige Efraim syriern, kallad "den helige Andes lyra", sjöng outtröttligt om Maria och lämnade ett fortfarande levande avtryck i hela den syriska kyrkans tradition.⁸² I sin lovsång över Theotókos funderar den helige Gregorios av Narek, en av

Armeniens mest framstående härligheter, med kraftfull poetisk inspiration över de olika aspekterna av inkarnationens mysterium, och var och en av dem är för honom ett tillfälle att sjunga och prisa den extraordinära värdigheten och magnifika skönheten hos Jungfru Maria, Ordets moder som blev kött.⁸³

Det förvånar oss därför inte att Maria intar en privilegierad plats i tillbedjan eller de gamla orientaliska kyrkorna med ett ojämförligt överflöd av högtider och hymner.

32. I den bysantinska liturgin, under alla timmar av det gudomliga ämbetet, är lovprisningen av Moder förbunden med lovprisningen av hennes Son och med lovprisningen som genom Sonen offras till Fadern i den Helige Ande. I den helige Johannes Chrysostomos anafora eller eukaristiska bön sjunger den församlade församlingen omedelbart efter epiklesen till Guds Moders ära: "Det är sannerligen rättvist att proklamera dig välsignad, o Guds Moder, du som är mest välsignad, alla rena och vår Guds Moder. Vi prisar er som är mer ärofulla än keruberna och ojämförligt mer ärorika än seraferna. Du som, utan att förlora din jungfrudom, födde Guds Ord. Du som verkligen är Guds Moder."

Denna lovsång, som vid varje firande av den eukaristiska liturgin framförs till Maria, har format de troendes tro, fromhet och bön. Under århundradenas lopp har de genomsyrat hela deras andliga åskådning och fostrat en djup hängivenhet till "Guds allheliga moder".

33. I år inträffar tolfhundraårsjubileet av det andra ekumeniska konciliet i Nicaea (787). För att göra slut på den välkända kontroversen om kulten av heliga bilder, definierade detta koncilium att det i enlighet med de heliga fädernas lära och kyrkans universella tradition också kunde visas för de troendes vördnad, tillsammans med korset, att bilder av Guds Moder, änglarna och helgonen kunde visas. i kyrkor och hus och vid vägkanten.⁸⁴ Denna sed har upprätthållits i hela Österlandet och även i Västerlandet. Bilder av Jungfrun har en hedersplats i kyrkor och hus. I dem representeras Maria på ett antal sätt: som Guds tron som bär Herren och ger honom till mänskligheten (Theotokos); som den väg som leder till Kristus och uppenbarar honom (Hodegetria); som en bedjande gestalt i en attityd av förbön och som ett tecken på den gudomliga närvaron på de troendes resa fram till Herrens dag (Deesis); som beskyddarinnan som sträcker ut sin mantel över folken (Pokrov), eller som ömhetens barmhärtiga Jungfru (Eleousa). Hon avbildas vanligtvis med sin Son, Jesusbarnet, i sina armar: det är relationen till Sonen som förhärligar modern. Ibland omfamnar hon honom med ömhet (Glykophilousa); vid andra tillfällen är

hon en hieratisk gestalt, till synes hänryckt i kontemplation av Honom som är historiens Herre (jfr Upp. 5:9-14).⁸⁵

Det är också på sin plats att nämna ikonerna av Vår Fru av Vladimir, som ständigt åtföljde trons pilgrimsfärd för folken i det antika Rus. Det första årtusendet av dessa ädla länders omvändelse till kristendomen närmar sig: länder av ödmjukt folk, av tänkare och av helgon. Ikonerna vördas fortfarande i Ukraina, i Vitryssland och i Ryssland under olika titlar. De är bilder som vittnar om tron och bönens ande hos detta folk, som känner Guds Moders närvaro och beskydd. I dessa ikoner lyser Jungfrun som den gudomliga skönhetens avbild, den eviga visdomens boning, som en gestalt av den bedjande, en prototyp för kontemplationen, en avbild av härligheten: hon som redan i sitt jordiska liv ägde den andliga kunskap som är oåtkomlig för det mänskliga förnuftet och som genom tron uppnådde den mest sublima kunskap. Jag minns också ikonerna av Jungfrun av Himmelriket, som bad med apostlarna medan de väntade på den Helige Ande: skulle hon inte kunna bli ett hoppets tecken för alla dem som i broderlig dialog vill fördjupa sin trolydnad?

34. En sådan rikedom av lovprisning, som byggts upp av de olika formerna i Kyrkans stora tradition, skulle kunna hjälpa oss att påskynda den dag då Kyrkan åter kan börja andas ut fullt ut med sina "två lungor", öst och väst. Som jag ofta har sagt är detta mer nödvändigt än någonsin i dag. Det skulle vara ett effektivt hjälpmedel för att främja utvecklingen av den dialog som redan äger rum mellan den katolska kyrkan och kyrkorna och de kyrkliga gemenskaperna i väst.⁸⁶ Det skulle också vara ett sätt för pilgrimskyrkan att sjunga och leva mer fullkomligt efter sitt "Magnificat".

3. Pilgrimskyrkans "Magnificat"

35. I det nuvarande skedet av sin resa söker kyrkan därför att återupptäcka enheten hos alla som bekänner sin tro på Kristus, för att visa lydnad mot sin Herre, som bad för denna enhet före sitt lidande. "Som en pilgrim i ett främmande land strävar kyrkan framåt mitt i världens förföljelser och Guds tröst och förkunnar Herrens kors och död tills han kommer."⁸⁷ När kyrkan går framåt genom prövningar och vedermödor stärks den av Guds nåds kraft som Herren har lovat henne, så att hon i köttets svaghet inte må vackla från fullkomlig trofasthet utan förbli en brud värdig sin Herre. så att hon, driven av den Helige Ande, aldrig skall upphöra att förnya sig, tills hon genom korset når fram till ljuset som inte känner någon nedsättning."⁸⁸

Jungfru Moder är ständigt närvarande på denna resa i tro hos Guds folk mot ljuset. Detta visas på ett särskilt sätt av sången "Magnificat", som, efter att ha vällt upp ur djupet av Marias tro vid besökelsen, oupphörligt genljuder i kyrkans hjärta genom århundradena. Detta bevisas av dess dagliga recitation i vesperliturgin och vid många andra tillfällen av både personlig och gemensam hängivenhet." Min själ prisar Herren, och min ande fröjdar sig i Gud, min Frälsare, ty han ser på sin tjänare i hennes ödmjukhet. Ty se, hädanefter skall alla släkten prisa mig salig; Ty den som är mäktig har gjort stora ting med mig, och heligt är hans namn, och hans barmhärtighet är från släkte till släkte över dem som frukta honom. Han har visat styrka med sin arm, han har förskingrat de högmodiga, han har störtat de mäktiga från deras troner och upphöjt de ringa. Han mättar de hungriga med det goda, de rika har han låtit gå tomhänta. Han har hjälpt sin tjänare Israel och kommit ihåg hans barmhärtighet när han talade till våra fäder, till Abraham och till sina efterkommande i evighet." (Luk.1:46-55)

36. När Elisabet hälsade på sin unga släkting som kom från Nasaret, svarade Maria med Magnificat. I sin hälsning kallade Elisabet först Maria "salig" på grund av "hennes livsfrukt" och sedan kallade hon henne "salig" på grund av hennes tro (jfr Luk. 1:42, 45). Dessa två välsignelser hänvisade direkt till Bebådelsen. Nu, vid visitationen, när Elisabets hälsning vittnar om detta kulminerande ögonblick, får Marias tro ett nytt medvetande och ett nytt uttryck. Det som förblev dolt i djupet av "trons lydnad" vid bebådelsen kan nu sägas spira fram som en klar och livgivande eldslåga i anden. De ord som Maria använde på tröskeln till Elisabets hus är en inspirerad beaktelse till hennes tro, i vilken hennes gensvar till det uppenbarade ordet uttrycks med hela hennes varelses religiösa och poetiska jubel inför Gud. I dessa sublimes ord, som på samma gång är mycket enkla och helt inspirerade av Israels folks heliga texter:⁸⁹ Marias personliga upplevelse, hennes hjärtas extas, lyser fram. I dem lyser en stråle av Guds mysterium, hans utsägliga helighets härlighet, den eviga kärleken som som en oåterkallelig gåva träder in i mänsklighetens historia.

Maria är den första som får del av denna nya uppenbarelse av Gud och, inom densamma, i denna nya "självutgivelse" av Gud. Därför förkunnar hon: "Ty den som är mäktig har gjort stora ting med mig, och heligt är hans namn." Hennes ord återspeglar en andlig glädje som är svår att uttrycka: "Min ande fröjdar sig i Gud, min Frälsare." Ja, "den djupaste sanningen om Gud och människans frälsning görs uppenbar för oss i Kristus, som på samma gång är all

uppenbarelses medlare och fullhet".⁹⁰ I sin jubel bekänner Maria att hon befinner sig i själva hjärtat av denna Kristi fullhet. Hon är medveten om att det löfte som gavs till fäderna, först och främst "till Abraham och hans efterkommande för evigt", håller på att uppfyllas i henne själv. Hon är således medveten om att koncentrerad inom henne själv som Kristi moder finns hela den frälsande ordningen, i vilken "från tidsålder till tidsålder" manifesterar sig den som i egenskap av förbundets Gud "minns sin barmhärtighet". 37. Kyrkan, som från början har modellerat sin jordiska resa efter Guds Moders, upprepar ständigt Magnificats ord efter henne. Ur djupet av Jungfruns tro vid bebådelsen och visitationen hämtar kyrkan sanningen om förbundets Gud: den Gud som är allsmäktig och gör "stora ting" för människan: "heligt är hans namn". I Magnificat ser kyrkan den synd som finns i början av mannens och kvinnans jordiska historia ryckas upp med rötterna, otrons synd och den "lilla tron" på Gud. I motsats till den "misstänksamhet" som "lögnens fader" sådde i Evas hjärta den första kvinnan, Maria, som traditionen brukar kalla "den nya Eva"⁹¹ och den sanna "Moder till de levande",⁹² förkunnar frimodigt den ohöljda sanningen om Gud: den helige och allsmäktige Guden, som från begynnelsen är källan till alla gåvor, han som "har gjort stora ting" i henne såväl som i hela universum. I skapelseakten ger Gud existens åt allt som är. När Gud skapar människan ger han henne värdigheten av sin avbild och likhet på ett särskilt sätt jämfört med alla jordiska varelser. Dessutom, i sin önskan att ge sig själv i Sonen, trots människans synd: "Så älskade han världen att han utgav sin enfödde Son" (Joh. 3:16). Maria är det första vittnet till denna underbara sanning, som kommer att fullbordas genom "hennes Sons gärningar och ord" (jfr Apg 1:1) och definitivt genom hans kors och uppståndelse. Kyrkan, som inte ens "mitt i prövningar och vedermödor" upphör att tillsammans med Maria upprepa Magnificats ord, upprätthålls av kraften i Guds sanning. proklamerades vid detta tillfälle med en sådan utomordentlig enkelhet. Samtidigt vill kyrkan med hjälp av denna sanning om Gud kasta ljus över de svåra och ibland trassliga stigarna i människans jordiska tillvaro. Kyrkans resa mot slutet av det andra kristna tusenårsriket innebär därför ett förnyat engagemang för hennes mission. I likhet med honom som sade om sig själv: "(Gud) har smort mig till att predika goda nyheter för de fattiga" (jfr Luk. 4:18), har kyrkan sökt från generation till generation och försöker fortfarande att utföra samma uppdrag.

37. Kyrkans kärlek till de fattiga är underbart inskriven i Marias Magnificat. Förbundets Gud, som firas i sin andes jubel av Jungfrun från Nasaret, är också den som "har störtat de mäktiga från deras troner och upphöjt de ringa ... mättade de hungriga med goda ting, skickade iväg de rika tomma, ... skingrade de högmodiga... och hans barmhärtighet är från släkte till släkte över dem som fruktar honom." Maria är djupt genomsyrad av anden hos "Jahves fattiga", som i Psaltarens bön väntade på sin frälsning från Gud och satte all sin lit till honom (jfr Ps. 25; 31; 35; 55). Maria förkunnar verkligen ankomsten av "de fattigas Messias" (jfr Jes 11:4; 61:1). Med hjälp av Marias hjärta, från djupet av hennes tro som uttrycks i Magnificats ord, förnyar kyrkan inom sig själv allt mer effektivt medvetandet om att sanningen om Gud som frälser, sanningen om Gud som är källan till varje gåva, inte kan skiljas från manifestationen av hans kärlek till att föredra de fattiga och ödmjuka. den kärlek som, firad i Magnificat, senare uttrycks i Jesu ord och gärningar.

Kyrkan är sålunda medveten om – och för närvarande är denna medvetenhet särskilt levande – inte bara att dessa två delar av budskapet i Magnificat inte kan skiljas åt, utan också att det finns en plikt att omsorgsfullt värna om betydelsen av "de fattiga" och av "möjligheten till förmån för de fattiga" i den levande Gudens ord. Detta är frågor och frågeställningar som är intimt förbundna med den kristna innebörden av frihet och befrielse. Maria är helt beroende av Gud och helt och hållet riktad mot honom, och vid sidan av sin Son är hon den mest perfekta bilden av frihet och av mänsklighetens och universums befrielse. Det är till henne som moder och förebild som kyrkan måste vända sig för att i sin fullhet förstå innebörden av hennes eget uppdrag.⁹³

DEL III - MEDLING I MODERN

1. Maria, Herrens tjänarinna

38. Kyrkan vet och lär med den helige Paulus att det bara finns en medlare: "Ty Gud är en, och en är medlare mellan Gud och människor, människan Kristus Jesus, som utgav sig själv till lösen för alla" (1 Tim. 2:5-6). "Marias moderliga roll gentemot människor fördunklar eller förminskar inte på något sätt Kristi unika medling, utan visar snarare dess kraft":⁹⁴ det är medling i Kristus.

Kyrkan vet och lär att "alla den heliga Jungfruns frälsande inflytande på mänskligheten har sitt ursprung ... från det gudomliga väldet. De flödar fram ur överflödet av Kristi förtjänster, vilar på hans medling, är helt beroende av den och hämtar all sin kraft från den. På intet sätt hindrar de de troendes

omedelbara förening med Kristus. Snarare främjar de denna union."⁹⁵ Detta frälsande inflytande upprätthålls av den Helige Ande, som, precis som han överskuggade Jungfru Maria när han i henne började det gudomliga moderskapet, på liknande sätt ständigt upprätthåller hennes omsorg om sin Sons bröder och systrar.

I själva verket är Marias medling intimt förknippad med hennes moderskap. Den har en särpräglad moderlig karaktär, som skiljer den från de andra skapade varelsernas förmedling, som på olika och alltid underordnade sätt deltar i Kristi enda medling, även om hennes egen förmedling också är en gemensam förmedling.⁹⁶ Faktum är att även om det är sant att "ingen skapad varelse någonsin skulle kunna klassificeras som det inkarnerade Ordet och Återlösaren", så "utesluter inte Återlösarens unika förmedling utan ger snarare upphov till ett mångfaldigt samarbete mellan de skapade varelserna som endast är en delaktighet i denna unika källa". Och på så sätt "förmedlas Guds enda godhet i själva verket på olika sätt till hans skapade varelser".⁹⁷

Andra Vatikankonciliets undervisning framställer sanningen om Marias medling som "en delaktighet i den enda unika källa som är Kristi egen medling". Så läser vi: "Kyrkan tvekar inte att bekänna sig till denna Marias underordnade roll. Hon upplever den ständigt och anbefaller den i de trognas hjärtan, så att de, uppmuntrade av denna moderliga hjälp, närmare kan hålla fast vid Medlaren och Återlösaren."⁹⁸ Denna roll är på samma gång speciell och extraordinär. Den flödar från hennes gudomliga moderskap och kan förstås och levas i tro endast på grundval av den fulla sanningen om detta moderskap. Eftersom Maria i kraft av den gudomliga utkorelsen är den jordiska Modern till Faderns undersåte och hans "generösa följeslagare" i återlösningens verk, "är hon en moder för oss i nådens ordning".⁹⁹ Denna roll utgör en verklig dimension av hennes närvaro i Kristi och kyrkans frälsande mysterium.

39. Ur denna synvinkel måste vi än en gång betrakta den grundläggande händelsen i frälsningsordningen, nämligen Ordets inkarnation i bebådelsens ögonblick. Det är betecknande att Maria, som i den gudomlige budbärarens ord känner igen den Högstes vilja och underkastar sig hans makt, säger: "Se, jag är Herrens tjänarinna; Låt det ske med mig enligt ditt ord" (Luk. 1:38). Det första ögonblicket av underkastelse under den enda medlingen "mellan Gud och människor" – Jesu Kristi medling – är när Jungfrun från Nasaret accepterar moderskapet. Maria samtycker till Guds val, för att genom den Helige Andes kraft bli moder till Guds Son. Man kan säga att ett samtycke till moderskapet

framför allt är ett resultat av att hon helt och hållet ger sig själv till Gud i jungfrulighet. Maria accepterade att bli utvald till moder till Guds Son, vägled av den äktenskapliga kärleken, den kärlek som helt och hållet "helgar" en människa åt Gud. I kraft av denna kärlek ville Maria alltid och i allt bli "given åt Gud" och leva i jungfrulighet. Orden "Se, jag är Herrens tjänarinna" uttrycker det faktum att hon från början accepterade och förstod sitt eget moderskap som en total gåva av sig själv, en gåva av sin person till tjänst för den Högstes frälsningsplaner. Och ända till slutet levde hon hela sin moderliga delaktighet i Jesu Kristi, sin Sons, liv på ett sätt som stämde överens med hennes kallelse till jungfrulighet.

Marias moderskap, helt genomsyrat av hennes äktenskapliga attityd som "Herrens tjänarinna", utgör den första och grundläggande dimensionen av den förmedling som kyrkan bekänner och förkunnar i hennes ögon¹⁰⁰ och anbefaller ständigt "de trognas hjärtan", eftersom kyrkan har stort förtroende för henne. Ty man måste inse att det före någon annan var Gud själv, den evige Fadern, som anförtrodde sig åt Jungfrun från Nasaret och gav henne sin egen Son i inkarnationens mysterium. Hennes val till det högsta ämbetet och värdigheten som moder till Guds Son hänvisar, på det ontologiska planet, till själva verkligheten av föreningen av de två naturerna i Ordets person (hypostatisk förening). Detta grundläggande faktum att vara Guds Sons Moder är från allra första början en fullständig öppenhet för Kristi person, för hela hans verk, för hela hans uppdrag. Orden "Se, jag är Herrens tjänarinna" vittnar om Marias öppenhet i anden: hon förenar i sig själv på ett fullkomligt sätt den kärlek som hör till jungfruligheten och den kärlek som är karakteristisk för moderskapet, vilka är förenade och så att säga smälter samman.

Av denna orsak blev Maria inte endast Människosönens "ammande mor" utan också "en unik ädel medarbetare"¹⁰¹ av Messias och Återlösaren. Som jag redan har sagt gick hon framåt på sin pilgrimsfärd i tro, och i denna pilgrimsfärd till korsets fot fullbordades samtidigt hennes moderliga samarbete med Frälsarens hela mission genom hennes handlingar och lidanden. Längs vägen för detta samarbete med hennes Son, Återlösarens, verk genomgick Marias moderskap en sällsam förvandling och blev allt mer genomsyrat av "brinnande kärlek" till alla dem som Kristi mission var riktad till. Genom denna "brinnande kärlek", som sökte att i förening med Kristus åstadkomma återställandet av "övernaturligt liv åt själarna",¹⁰² Maria ingick, på ett sätt som var helt hennes eget, i den enda medlingen "mellan Gud och människor", som är människan Kristus Jesu medling. Om hon var den första som inom sig själv erfor de

övernaturliga konsekvenserna av denna enda förmedling – i Bebudelsen hade hon hälsats som "full av nåd" – då måste vi säga att hon genom denna nådens fullhet och övernaturliga liv var särskilt benägen att samarbeta med Kristus, den enda Medlaren av mänsklig frälsning. Och ett sådant samarbete är just denna medling underordnad Kristi medling.

I Marias fall har vi en speciell och exceptionell medling, baserad på hennes "nådens fullhet", som uttrycktes i den fullständiga villigheten hos "Herrens tjänarinna". Som svar på denna inre villighet hos sin Moder förberedde Jesus Kristus henne ännu mer fullständigt för att för alla människor bli deras "moder i nådens ordning". Detta indikeras, åtminstone indirekt, av vissa detaljer som noterats av synoptikerna (jfr Luk. 11:28; 8:20-21; Mark. 3:32-35; Matt. 12:47-50) och ännu mer av Johannesevangeliet (jfr 2:1-12; 19:25-27), som jag redan har nämnt. Särskilt talande i detta avseende är de ord som Jesus talade på korset till Maria och Johannes.

40. Efter uppståndelsen och himmelfärden gick Maria in i det övre rummet tillsammans med apostlarna för att invänta pingsten, och var där närvarande som den förhärlicade Herrens moder. Hon var inte bara den som "gick framåt på sin pilgrimsfärd i tron" och lojalt höll ut i sin förening med sin Son "till korset", utan hon var också "Herrens tjänarinna", som hennes Son lämnat som mor mitt i den nyfödda kyrkan: "Se din mor." På så sätt började ett speciellt band utvecklas mellan denna moder och kyrkan. För den nyfödda kyrkan var frukten av korset och hennes Sons uppståndelse. Maria, som från begynnelsen utan förbehåll hade hängett sig åt sin Sons person och verk, kunde inte annat än utgjuta sin moderliga självutgivelse över kyrkan från allra första början. Efter sin Sons bortgång stannar hennes moderskap kvar i kyrkan som moderlig medling: modern ber för alla sina barn och samarbetar i sin Sons, världens Återlösares, frälsningsverk. Faktum är att konciliet lär att "Marias moderskap i nådens ordning ... kommer att vara utan avbrott tills den eviga uppfyllelsen av alla de utvalda."¹⁰³ och med hennes sons återlösande död fick Herrens tjänarinnas moderliga medling en universell dimension, ty återlösningens verk omfattar hela mänskligheten. Sålunda visar sig på ett egendomligt sätt effektiviteten av Kristi enda och universella medling "mellan Gud och människor": Marias samarbete har del i sin underordnade karaktär, i allmängiltigheten i Återlösarens, den ende Medlarens, medlingens universalitet. Detta framgår tydligt av rådet i de ord som citeras ovan.

"Ty", fortsätter texten, "när hon togs upp till himlen, lade hon inte denna frälsande roll åt sidan, utan genom sina mångahanda förbönshandlingar fortsätter hon att vinna oss den eviga frälsningens gåvor."¹⁰⁴ Med denna karaktär av "förbön", som först manifesterades i Kana i Galileen, fortsätter Marias medling i kyrkans och världens historia. Vi läser att Maria "genom sin moderliga kärlek tar hand om sin Sons bröder, som fortfarande färdas på jorden omgiven av faror och svårigheter, tills de leds till sitt lyckliga hemland".¹⁰⁵ På detta sätt fortsätter Marias moderskap oavbrutet i kyrkan som den medling som medlar, och kyrkan uttrycker sin tro på denna sanning genom att åkalla Maria "under titlarna Advokat, Auxiliatrix, Adjutrix och Medlare".¹⁰⁶

41. Genom sin medling, som är underordnad Återlösarens, bidrar Maria på ett särskilt sätt till föreningen mellan pilgrimskyrkan på jorden och den eskatologiska och himmelska verkligheten i de heligas gemenskap, eftersom hon redan har blivit "upptagen i himlen".¹⁰⁷ Sanningen i Kristi himmelfärd, som definierades av Pius XII, bekräftas på nytt av Andra Vatikankonciliet, som på så sätt uttrycker kyrkans tro: "Bevarad fri från all skuld till arvsynden, upptogs den obefläckade jungfrun till kropp och själ till himmelsk härlighet efter fullbordandet av sin jordiska vistelse. Hon upphöjdes av Herren som universums drottning, för att hon skulle bli så mycket mer fullständigt lik sin Son, herrarnas Herre (jfr Upp. 19:16) och syndens och dödens segrare."¹⁰⁸ Denna undervisning stod Pius XII i kontinuitet med traditionen, som har kommit till uttryck på många olika sätt i kyrkans historia, både i öst och i väst.

Genom mysteriet med uppstigningen till himlen fullbordades i Maria slutgiltigt alla verkningarna av den enda medling som Kristus utförde, världens Återlösare och den uppståndne Herre: "I Kristus skall alla göras levande. Men var och en i sin egen ordning: Kristus förstlingsfrukten, sedan vid hans ankomst de som tillhör Kristus" (1 Kor. 15:22-23). I Kristi himmelfärds mysterium uttrycks kyrkans tro, enligt vilken Maria är "förenad med Kristus genom ett nära och ouplösligt band" till Kristus, för om hon som jungfru och moder var enastående förenad med honom vid hans första ankomst, så kommer hon genom sitt fortsatta samarbete med honom också att förenas med honom i väntan på den andra; "återlöst på ett särskilt upphöjt sätt på grund av sin Sons förtjänster",¹⁰⁹ hon har också den specifikt moderliga rollen som barmhärtighetens medlare vid hans slutliga ankomst, när alla de som tillhör Kristus "skall göras levande", när "döden är den siste fienden som skall tillintetgöras" (1 Kor. 15:26).¹¹⁰

I samband med denna upphöjelse av den ädla "Sions dotter"¹¹¹ genom hennes upptagande till himlen är mysteriet med hennes eviga härlighet. För Kristi moder är förhärligad som "Universums Drottning".¹¹² Hon, som vid bebådelsen kallade sig "Herrens tjänarinna", förblev under hela sitt jordiska liv trogen det som detta namn uttrycker. I detta bekräftade hon att hon var en sann "lärjunge" till Kristus, som starkt betonade att hans uppdrag var att tjäna: Människosonen kom inte för att bli tjänad utan för att tjäna och för att ge sitt liv till lösen för många" (Matt. 20:28). På så sätt blev Maria den första av dem som "tjänar Kristus också i andra och med ödmjukhet och tålmod leder sina bröder och systrar till den kung som det skall regera att tjäna".¹¹³ och hon uppnådde helt och fullt det "tillstånd av kunglig frihet" som är utmärkande för Kristi lärjungar: att tjäna betyder att regera!

"Kristus lydde även till priset av döden och blev därför uppväckt av Fadern (jfr Fil 2:8-9). På så sätt trädde han in i sitt rikes härlighet. Honom är allt underdånigt, tills han underkastar sig själv och allt skapat Fadern, så att Gud kan vara allt i alla (jfr 1 Kor 15:27-28).¹¹⁴ Maria, Herrens tjänarinna, har del i detta Sonens rike.¹¹⁵ Tjänandets härlighet upphör inte att vara hennes kungliga upphöjelse: upptagen i himlen upphör hon inte med sitt frälsande tjänande, som uttrycker hennes moderliga medling "tills den eviga uppfyllelsen av alla de utvalda".¹¹⁶ Hon som här på jorden "lojalt bevarade sin förening med sin Son ända till korset" fortsätter alltså att förbli förenad med honom, medan nu "allt är honom underdånigt, till dess han underordnar sig Fadern själv och allting". Vid sitt upptagande till himlen är Maria så att säga klädd i hela den verklighet som de heligas gemenskap utgör, och själva hennes förening med Sonen i härlighet är helt och hållet inriktad på Konungarikets definitiva fullhet, då "Gud kommer att vara allt i alla".

Inte heller i denna fas upphör Marias moderliga medling att vara underordnad honom som är den ende Medlaren, förrän det slutliga förverkligandet av "tidens fullbordan", det vill säga tills "allt är förenat i Kristus" (jfr Ef 1:10).

2. Maria i kyrkans och varje kristens liv

42. Andra Vatikankonciliet knöt an till traditionen och bringade nytt ljus över Kristi moders roll i kyrkans liv. "Genom gåvan... av gudomligt moderskap, är Maria förenad med sin Son, Återlösaren, och med hans enastående nådegåvor och ämbeten. Genom dessa är den heliga Jungfrun också intimt förenad med kyrkan: Guds Moder är en gestalt av kyrkan i fråga om tro, kärlek och fullkomlig förening med Kristus.¹¹⁷ Vi har redan lagt märke till hur Maria från början

stannar kvar hos apostlarna i väntan på pingsten och hur hon, som "den välsignade som trodde", är närvarande mitt i pilgrimskyrkan från generation till generation genom tron och som en förebild för hoppet som inte sviker (jfr Rom 5:5).

Maria trodde på uppfyllelsen av det som Herren hade sagt till henne. Som jungfru trodde hon att hon skulle bli havande och föda en son: den "Helige", som bär namnet "Guds Son", namnet "Jesus" (= Gud som räddar). Som Herrens tjänarinna förblev hon fullkomligt trogen denne Sonens person och mission. Som moder, "troende och lydande... hon födde Faderns Son på jorden. Detta gjorde hon, eftersom hon inte kände någon människa, utan överskuggad av den Helige Ande."¹¹⁸

Av dessa skäl hedras Maria i kyrkan "med särskild vördnad". Faktum är att från de flesta tider har den heliga Jungfru Maria vördats under titeln "Gudaföderska". I alla faror och behov har de trogna i bön flytt till hennes beskydd.¹¹⁹ Denna kult är helt och hållet speciell: den bär i sig själv och uttrycker den djupa förbindelse som finns mellan Kristi moder och kyrkan.¹²⁰ Som jungfru och moder förblir Maria en "permanent förebild" för kyrkan. Man kan därför säga, att just under denna aspekt, nämligen som förebild, eller snarare som "gestalt", förblir Maria, som är närvarande i Kristi mysterium, ständigt närvarande också i kyrkans mysterium. Ty också kyrkan kallas "moder och jungfru", och dessa namn har en djup biblisk och teologisk rättfärdiggörelse.¹²¹

43. Kyrkan "blir själv en moder genom att troget ta emot Guds ord".¹²² Liksom Maria, som först kom till tro genom att ta emot Guds ord som uppenbarades för henne vid bebådelsen och genom att förbli trogen mot detta ord i alla sina prövningar, ända till korset, så blir också kyrkan en moder när hon troget tar emot Guds ord och "genom sin förkunnelse och genom dopet föder hon till nytt och odödligt liv barn som är avlade av den helige Ande och födda av Gud".¹²³ Detta "moderliga" karaktärsdrag hos kyrkan uttrycktes på ett särskilt målande sätt av aposteln till hedningarna, när han skrev: "Mina små barn, med vilka jag åter är i födslovåndor, till dess Kristus blir gestaltad i er!" (Gal. 4:19) Dessa ord av den helige Paulus innehåller ett intressant tecken på den tidiga kyrkans medvetenhet om sitt eget moderskap, kopplat till hennes apostoliska tjänst för mänskligheten. Denna medvetenhet gjorde det möjligt för kyrkan att se mysteriet i sitt liv och sin mission med Sonens moder som förebild, han som är "den förstfödde bland många bröder" (Rom. 8:29).

Man kan säga att kyrkan också lär sig sitt eget moderskap av Maria: hon känner igen den moderliga dimensionen i sin kallelse, som i grund och botten är knuten till hennes sakramentala natur, i att "begrunda Marias hemlighetsfulla helighet, efterlikna hennes kärlek och troget uppfylla Faderns vilja".¹²⁴ Om kyrkan är tecknet och redskapet för den intima föreningen med Gud, så är hon det på grund av sitt moderskap, eftersom hon, genom att ta emot liv från Anden, "frambringar" människosläktets söner och döttrar till ett nytt liv i Kristus. Ty liksom Maria står i tjänst för inkarnationens mysterium, så står kyrkan alltid i tjänst för barnskapets mysterium av nåd.

På samma sätt förblir kyrkan, i enlighet med Marias exempel, den jungfru som är trogen sin make: Kyrkan själv är en jungfru som bevarar den trohet som hon har lovat sin Brudgum hel och ren.¹²⁵ Ty kyrkan är Kristi brudgum, vilket framgår av de paulinska breven (jfr Ef. 5:21-33; 2 Kor. 11:2), och av titeln som finns i Johannes: "Lammets brud" (Upp. 21:9). Om kyrkan som brudgum "håller den trohet som hon har lovat Kristus", så har denna trohet, även om den i apostelns lära har blivit en bild av äktenskapet (jfr Ef 5:23-33), också ett värde som en modell för total självutgivelse till Gud i celibatet "för himmelrikets skull", i jungfruligheten helgad åt Gud (jfr Matt 19:11-12; 2 Kor 11:2). Just en sådan jungfrulighet, efter Jungfrun från Nasarets exempel, är källan till en särskild andlig fruktbarhet: den är källan till moderskap i den Helige Ande.

Men kyrkan bevarar också den tro som vi har fått av Kristus. Efter Marias exempel, som i sitt hjärta bevarade och begrundade allt som hade med hennes gudomlige Son att göra (jfr Luk. 2:19, 51), har kyrkan åtagit sig att bevara Guds ord och undersöka dess rikedomar med urskillning och klokhet, för att troget vittna om det inför hela mänskligheten i varje tidsålder.¹²⁶

44. Med tanke på Marias förhållande till kyrkan som ett föredöme står kyrkan henne nära och strävar efter att bli lik henne: "Genom att efterlikna sin Herres moder och genom den Helige Andes kraft bevarar hon med jungfrulig renhet en fullständig tro, ett fast hopp och en uppriktig kärlek."¹²⁷ Maria är alltså närvarande i kyrkans mysterium som en förebild. Men kyrkans mysterium består också i att frambringa människor till ett nytt och odödligt liv: detta är hennes moderskap i den Helige Ande. Och här är Maria inte bara kyrkans förebild och gestalt; Hon är mycket mer. Ty "med moderlig kärlek medverkar hon i födelsen och utvecklingen" av Moder Kyrkans söner och döttrar. Kyrkans moderskap förverkligas inte bara enligt Guds Moders modell och gestalt, utan också med hennes "samarbete". Kyrkan hämtar rikligt ur detta samarbete, det

vill säga från den moderliga förmedling som är karakteristisk för Maria, så tillvida att hon redan på jorden medverkade i pånyttfödelsen och utvecklingen av kyrkans söner och döttrar, som moder till den Son som Fadern "satte som den förstfödde bland många bröder".¹²⁸

Hon samarbetade, som Andra Vatikankonciliet lär, med en moderskärlek.¹²⁹ Här uppfattar vi det verkliga värdet av de ord som Jesus talade till sin Moder i korsets stund: "Kvinna, se din son" och till lärjungen: "Se din mor" (Joh. 19:26-27). Det är ord som bestämmer Marias plats i Kristi lärjungars liv, och de uttrycker – som jag redan har sagt – det nya moderskapet hos Återlösarens Moder: ett andligt moderskap, fött ur hjärtat av Kristi Frälsares påskmysterium. Det är ett moderskap i nådens ordning, ty det bönfaller om Andens gåva, som reser upp Guds nya barn, som genom Kristi offer återlöser den Ande som också Maria, tillsammans med kyrkan, tog emot på pingstdagen.

Hennes moderskap uppmärksammas och upplevs särskilt av det kristna folket vid den heliga banketten – det liturgiska firandet av återlösningens mysterium – där Kristus, hans sanna kropp född av jungfru Maria, blir närvarande.

Det kristna folkets fromhet har alltid med rätta känt ett djupt samband mellan hängivenheten till den heliga Jungfrun och tillbedjan av eukaristin: detta är ett faktum som kan ses i liturgin i både väst och öst, i de religiösa familjernas traditioner, i de moderna andliga rörelserna. inklusive de för ungdomar, och i den pastorala praktiken av Mariahelgedomarna. Maria leder de troende till eukaristin.

45. Moderskapets väsen är det faktum att det berör personen. Moderskapet etablerar alltid en unik och oåterkallelig relation mellan två personer: mellan mor och barn och mellan barn och mor. Även när samma kvinna är mor till många barn, är hennes personliga relation till vart och ett av dem själva essensen av moderskapet. För varje barn genereras på ett unikt och oåterkalleligt sätt, och detta gäller både för mamman och för barnet. Varje barn omges på samma sätt av den moderskärlek som vilar på vilken barnets utveckling och mognad som människa är grundad.

Man kan säga att moderskapet "i nådens ordning" bevarar analogin med det som "i naturens ordning" kännetecknar föreningen mellan mor och barn. I ljuset av detta faktum blir det lättare att förstå varför i Kristi testamente på Golgata hans mors nya moderskap uttrycks i singularis, med hänvisning till en man: "Se din son."

Det kan också sägas att dessa ord helt och hållet visar orsaken till den marianska dimensionen i Kristi lärjungars liv. Detta gäller inte bara för Johannes, som i den stunden stod vid korsets fot tillsammans med sin Mästares moder, utan det gäller också för varje Kristi lärjunge, för varje kristen. Återlösaren anförtror sin mor åt lärjungen, och på samma gång ger han henne till honom som sin mor. Marias moderskap, som blir mannens arvedel, är en gåva: en gåva som Kristus själv ger personligen till varje individ. Återlösaren anförtror Maria åt Johannes därför att han anförtror Johannes åt Maria. Vid korsets fot börjar det speciella anförtro mänskligheten till Kristi moder, som i kyrkans historia har praktiserats och uttryckts på olika sätt. Efter att ha återgett de ord som Jesus riktade på korset till sin mor och till sig själv, tillägger samme apostel och evangelist: "Och från den stunden tog lärjungen henne till sitt eget hem" (Joh. 19:27). Detta uttalande betyder förvisso att rollen som son tillskrevs lärjungen och att han tog på sig ansvaret för sin älskade Mästares Moder. Och eftersom Maria gavs som mor till honom personligen, antyder uttalandet, om än indirekt, allt som uttrycks av ett barns intima förhållande till sin mor. Och allt detta kan innefattas i ordet "anförtro". En sådan tillit är svaret på en persons kärlek, och i synnerhet på en mors kärlek.

Den marianska dimensionen i en Kristi lärjunges liv uttrycks på ett särskilt sätt just genom denna sonliga anförtro Kristi moder, som började med Återlösarens testamente på Golgata. Den kristne anförtror sig åt Maria på ett sonligt sätt och i likhet med aposteln Johannes "välkomnar" Kristi moder "till sitt eget hem"¹³⁰ och för henne in i allt som utgör hans inre liv, d.v.s. i hans mänskliga och kristna "jag": han "tog henne till sitt eget hem". På så sätt söker den kristne att bli upptagen i den "moderliga kärlek" med vilken Återlösarens moder "sörjer för sin Sons bröder".¹³¹ i vars födelse och utveckling hon medverkar"¹³² i det mått av gåva som är tillbörlig åt var och en genom Kristi Andes kraft. På så sätt utövas också det moderskap i Anden som blev Marias roll vid korsets fot och i rummet på övervåningen.

46. Detta förhållande till barnet, detta självanförtro barnet åt sin mor, har inte bara sin begynnelse i Kristus utan kan också sägas vara definitivt riktat mot honom. Man kan säga att Maria fortsätter att säga till var och en samma ord som hon sade i Kana i Galileen: "Gör vad han än säger till er." Ty han, Kristus, är den ende medlaren mellan Gud och människorna; han är "vägen och sanningen och livet" (Joh. 14:6); Det är honom som Fadern har gett till världen, för att människan "inte skall gå förlorad utan ha evigt liv" (Joh. 3:16). Jungfrun från Nasaret blev det första "vittnet" om denna Faderns frälsande kärlek, och hon

vill också alltid och överallt förbli dess ödmjuka tjänarinna. För varje kristen, för varje människa, är Maria den som först "trodde", och just med sin tro som brudgum och moder vill hon handla med alla dem som anförtror sig åt henne som hennes barn. Och det är väl känt att ju mer hennes barn håller ut och utvecklas i denna inställning, desto närmare leder Maria dem till "Kristi outrannsackliga rikedomar" (Ef. 3:8). Och i samma grad erkänner de allt klarare människans värdighet i all dess fullhet och den definitiva innebörden av hennes kallelse, ty "Kristus ... uppenbarar helt och fullt människan för människan själv."¹³³

Denna marianska dimension i det kristna livet får en särskild betydelse i förhållande till kvinnan och hennes ställning. Faktum är att kvinnligheten har ett unikt förhållande till Återlösarens Moder, ett ämne som kan studeras mer ingående på annat håll. Här vill jag bara lägga märke till att Marias gestalt från Nasaret kastar ljus över kvinnan som sådan genom själva det faktum att Gud, i den sublima händelsen av sin Sons inkarnation, anförtror sig själv till en kvinnas tjänst, den fria och aktiva tjänsten. Man kan alltså säga att kvinnor, genom att vända sig till Maria, i henne finner hemligheten med att leva sin kvinnlighet med värdighet och att uppnå sitt eget sanna framtidskridande. I Marias ljus ser kyrkan i kvinnans ansikte återspeglingsen av en skönhet som speglar de mest upphöjda känslor som det mänskliga hjärtat är förmöget till: kärlekens självutoffrande totalitet; den styrka som är i stånd att bära de största sorger; gränslös trohet och outtröttlig hängivenhet till arbetet; Förmågan att kombinera genomträngande intuition med ord av stöd och uppmuntran.

47. Vid konciliet förkunnade Paulus VI högtidligt att Maria är kyrkans moder, "det vill säga moder till hela det kristna folket, både troende och herdar".¹³⁴ Senare, år 1968, i den trosbekännelse som är känd som "Guds folks trosbekännelse", upprepade han denna sanning på ett ännu mer kraftfullt sätt med dessa ord: "Vi tror att Guds allraheligaste Moder, den nya Eva, kyrkans moder, i himlen bär sin moderliga roll i förhållande till Kristi lemmar. samarbeta vid födelsen och utvecklingen av gudomligt liv i de återlösta själar."¹³⁵

Konciliets undervisning betonade att sanningen om den heliga Jungfrun, Kristi moder, är ett effektivt hjälpmedel för att djupare utforska sanningen om kyrkan. När Paulus VI talade om konstitutionen *Lumen Gentium*, som just hade godkänts av konciliet, sade han: "Kunskap om den sanna katolska läran om den heliga Jungfru Maria kommer alltid att vara en nyckel till den exakta förståelsen

av Kristi och kyrkans mysterium."¹³⁶ Maria är närvarande i kyrkan som Kristi moder och samtidigt som den moder som Kristus i återlösningens mysterium gav till mänskligheten i aposteln Johannes person. I sitt nya moderskap i Anden omfamnar Maria alltså var och en i kyrkan, och hon omfamnar var och en genom kyrkan. I denna bemärkelse är Maria, kyrkans moder, också kyrkans förebild. Ja, som Paulus VI hoppas och ber om, måste kyrkan hämta "från Guds jungfruliga moder den mest autentiska formen av fullkomlig efterföljelse av Kristus".¹³⁷

Tack vare detta speciella band som förbinder Kristi Moder med Kyrkan, klargörs ytterligare mysteriet med den "kvinna" som från de första kapitlen i Första Moseboken fram till Uppenbarelseboken åtföljer uppenbarelsen av Guds frälsningsplan för mänskligheten. Ty Maria, som är närvarande i kyrkan som Återlösarens moder, deltar som mor i denna monumentala kamp. mot mörkets makter"¹³⁸ som fortsätter genom hela mänsklighetens historia. Och genom sin kyrkliga identifikation som "kvinnan klädd i solen" (Upp. 12:1),¹³⁹ Man kan säga att "i den allraheligaste Jungfrun har kyrkan redan nått den fulländning varigenom hon existerar utan fläck eller skrynkla". När de kristna lyfter sina ögon med tro till Maria under sin jordiska pilgrimsfärd, strävar de därför "efter att växa till i helighet".¹⁴⁰ Maria, Sions upphöjda dotter, hjälper alla sina barn, var de än befinner sig och vilka villkor de än befinner sig i, att i Kristus finna vägen till Faderns hus.

På så sätt upprätthåller kyrkan under hela sitt liv en länk med Guds Moder som i det frälsande mysteriet omfattar det förflutna, nuet och framtiden, och vördar henne som mänsklighetens andliga moder och nådens förespråkare.

3. Betydelsen av Mariaåret

48. Det är just det speciella bandet mellan mänskligheten och denna Moder som har fått mig att proklamera ett Mariaår i Kyrkan, under denna period före slutet av det Andra Årtusendet efter Kristi födelse, togs ett liknande initiativ i det förflutna. när Pius XII proklamerade 1954 som ett Mariaår, för att framhäva Kristi Moders exceptionella helighet som den uttrycks i mysterierna i hennes obefläckade avlelse (definierad exakt ett århundrade tidigare) och i hennes himmelfärd till himlen.¹⁴¹

I enlighet med Andra Vatikankonciliets linje vill jag nu betona Guds Moders särskilda närvaro i Kristi och hans kyrkas mysterium. För detta är en grundläggande dimension som växer fram ur rådets mariologi, vars slut nu ligger mer än tjugo år bakom oss. Den extra biskopssynoden som hölls 1985

uppmanade alla att troget följa konciliets lära och riktlinjer. Vi kan säga att dessa två händelser – konciliet och synoden – förkroppsligar vad den Helige Ande själv vill "säga till kyrkan" i den nuvarande fasen av historien.

I detta sammanhang är Mariaåret avsett att främja en ny och mer noggrann läsning av vad konciliet sade om den heliga Jungfru Maria, Guds moder, i Kristi och Kyrkans mysterium, det ämne som innehållet i denna encyklika är ägnat åt. Här talar vi inte bara om trons lära utan också om trons liv, och därmed om den autentiska "marianska spiritualiteten", sedd i ljuset av traditionen, och särskilt den andlighet som konciliet uppmanar oss till.¹⁴² Dessutom finner den marianska spiritualiteten, liksom dess motsvarande hängivenhet, en mycket rik källa i den historiska erfarenheten hos individer och de olika kristna samfund som finns bland de olika folken och nationerna i världen. I detta avseende skulle jag vilja erinra om den helige Louis Marie Grignon de Montfort, bland de många vittnena och lärarna i denna andlighet,¹⁴³ som föreslår vigning till Kristus genom Marias händer, som ett effektivt sätt för kristna att troget leva sina doplöften. Det gläder mig att kunna konstatera att det inte heller i vår egen tid saknas nya manifestationer av denna andlighet och hängivenhet.

Det finns alltså solida referenspunkter att titta på och följa i samband med detta Mariaår.

49. Detta Mariaår börjar på Pingstens högtid, den 7 juni nästa år. Ty det handlar inte bara om att påminna om att Maria "föregick" Herren Kristi inträde i den mänskliga familjens historia, utan också om att i Marias ljus betona att från det ögonblick då inkarnationens mysterium fullbordades, gick mänsklighetens historia in i "tidens fullbordan" och att kyrkan är tecknet på denna fullhet. Som Guds folk vallfärdar kyrkan genom tron mot evigheten, mitt ibland alla folk och nationer, med början på pingstdagen. Kristi moder – som var närvarande i början av "kyrkans tid", när hon i väntan på den Helige Andes ankomst ägnade sig åt bön mitt ibland apostlarna och sin Sons lärjungar – "föregår" ständigt kyrkan på sin resa genom mänsklighetens historia. Hon är också den som, precis som "Herrens tjänarinna", oavbrutet samarbetar med det frälsningsverk som Kristus, hennes Son, utför.

Genom detta Mariaår är kyrkan därför kallad att inte bara minnas allt i sitt förflutna som vittnar om Guds Moders särskilda moderliga samarbete i frälsningsverket i Herren Kristus, utan också att för sin egen del bereda vägen för detta samarbete för framtiden. För slutet av det andra kristna tusenårsriket öppnar sig som ett nytt perspektiv.

50. Som redan har nämnts, även bland våra splittrade bröder ärar och firar många Herrens Moder, särskilt bland orientalerna. Det är ett Marialjus som kastas över ekumeniken. I synnerhet vill jag än en gång nämna att under det marianska året kommer tusenårsriket att infalla för dopet av den helige Vladimir, storhertig av Kiev [988]. Detta markerade kristendomens begynnelse i de områden som då kallades Rus' och därefter i andra områden i Östeuropa. På detta sätt, genom evangelisationsarbetet, spreds kristendomen utanför Europa, så långt som till de norra territorierna på den asiatiska kontinenten. Vi vill därför, särskilt under detta år, förena oss i bön med alla dem som firar tusenårsriket av detta dop, både ortodoxa och katoliker, och upprepa och bekräfta med konciliet de känslor av glädje och tröst som "österlänningarna ... med brinnande rörelse och fromt sinne förenas i att vörda Guds Moder, alltid Jungfru."¹⁴⁴ Även om vi fortfarande upplever de smärtsamma följderna av den separation som ägde rum några årtionden senare, kan vi säga att vi i Kristi moders närvaro känner att vi är sanna bröder och systrar inom det messianska folket, som är kallat att vara Guds enda familj på jorden. Som jag tillkännagav i början av det nya året: "Vi önskar att på nytt bekräfta detta universella arv för alla jordens söner och döttrar."¹⁴⁵

När jag tillkännagav Marias år, antydde jag också att det kommer att sluta nästa år vid högtidligheten av den heliga Jungfruns himmelsfärd till himlen, för att betona det "stora tecknet i himlen" som Apokalypsen talar om. På så sätt vill vi också svara på konciliets uppmaning, som ser på Maria som "ett tecken på säkert hopp och tröst för Guds pilgrimsfolk". Och rådet uttrycker denna uppmaning med följande ord: "Må hela skaran av de troende utgjuta uthållig bön till Guds Moder och Människosläktets Moder. Må de bönfalla att hon, som med sina böner bistod kyrkans begynnelse, nu måtte gå i förbön med sin Son i alla de heligas gemenskap, upphöjd som hon är i himmelen över alla helgon och änglar. Må hon göra det tills alla folk i den mänskliga familjen, vare sig de hedras med namnet kristna eller om de ännu inte känner sin Frälsare, är lyckligt samlade i fred och harmoni till Guds enda folk, till den Allraheligaste och Odelade Treenighetens ära."¹⁴⁶

SLUTSATS

51. I slutet av den dagliga liturgin för tidetiderna finns bland de åkallan som kyrkan riktar till Maria följande:

"Kärleksfulla Frälsarens Moder, himlens port, havets stjärna, hjälp ditt folk som har fallit men ändå strävar efter att resa sig igen. Till naturens förundran födde du din Skapare!"

"Till naturens förundran"! Dessa antifonens ord uttrycker den trons förundran som åtföljer mysteriet med Marias gudomliga moderskap. På sätt och vis gör den det i hela skapelsens hjärta, och direkt i hela Guds folks hjärta, i kyrkans hjärta. Hur underbart långt har inte Gud, alltings Skapare och Herre, gått i "uppenbarelsen av sig själv" för människan!¹⁴⁷ Hur tydligt har han inte överbryggat alla utrymmen i det oändliga "avstånd" som skiljer Skaparen från det skapade! Om hon i sig själv förblir utsäglig och outrannsaklig, så är hon ännu mer utsäglig och outrannsaklig i verkligheten av Ordets inkarnation, han som blev människa genom Jungfrun från Nasaret.

Om han evigt har velat kalla människan att göra henne delaktig i den gudomliga naturen (jfr 2 § 1:4), kan man säga att hon har anpassat "gudomliggörelsen" av människan till mänsklighetens historiska förhållanden, så att hon även efter synden är redo att till ett högt pris återställa sin kärleks eviga plan genom att "förmänskliga" sin Son. som är av samma väsen som han själv. Hela skapelsen, och mer direkt människan själv, kan inte undgå att förundras över denna gåva som hon har blivit delaktig i, i den Helige Ande: "Så älskade Gud världen att han utgav sin enfödde Son" (Joh. 3:16).

I centrum av detta mysterium, mitt i denna trons under, står Maria. Som Återlösarens kärleksfulla Moder var hon den första som fick uppleva det: "Till naturens under bar du din Skapare"!

52. Orden i denna liturgiska antifon uttrycker också sanningen om den "stora förvandling" som inkarnationens mysterium upprättar för människan. Det är en förvandling som hör till hela hans historia, från den begynnelse som uppenbaras för oss i de första kapitlen i Första Mosebok till det slutliga slutet, i perspektivet av världens ände, som Jesus har uppenbarat för oss "varken dag eller timme" (Matt. 25:13). Det är en oändlig och kontinuerlig förvandling mellan att falla och resa sig igen, mellan syndens människa och nådens och rättvisans människa. I synnerhet adventsliturgin står i centrum för denna förvandling och fångar dess oavbrutna "här och nu" när den utropar: "Hjälp ditt folk som har fallit men sträva efter att resa dig igen"!

Dessa ord gäller varje individ, varje samhälle, nationer och folk, och generationer och epoker i mänsklighetens historia, vår egen epok, dessa år i det tusenåriga som går mot sitt slut: "Hjälp, ja, hjälp, ert folk som har fallit"!

Detta är en åkallan riktad till Maria, "Återlösarens kärleksfulla Moder", en åkallan till Kristus, som genom Maria trädde in i mänsklighetens historia. År efter år stiger antifonen upp till Maria och frammanar det ögonblick då denna väsentliga historiska förvandling fullbordades, och som oåterkalleligt fortsätter: förvandlingen från "fallande" till "uppstigande".

Mänskligheten har gjort fantastiska upptäckter och uppnått extraordinära resultat inom vetenskap och teknik. Den har gjort stora framsteg på vägen mot framåtskridande och civilisation, och på senare tid skulle man kunna säga att den har lyckats öka historiens hastighet. Men den grundläggande förvandlingen, den som kan kallas "ursprunglig", åtföljer ständigt människans resa, och genom alla historiska händelser åtföljer varje individ. Det är förvandlingen från att "falla" till att "stiga", från död till liv. Det är också en ständig utmaning för människors samveten, en utmaning för människans hela historiska medvetande: utmaningen att följa vägen att "inte falla" på sätt som är ständigt gamla och ständigt nya, och att "resa sig igen" om ett fall har inträffat.

När hon går framåt med hela mänskligheten mot gränsen mellan de två årtusendena, tar kyrkan för sin del, med hela gemenskapen av troende och i gemenskap med alla män och kvinnor av god vilja, upp den stora utmaning som finns i dessa ord av den marianska antifonen: "det folk som har fallit strävar ändå efter att resa sig igen, Och hon vänder sig till både Återlösaren och hans Moder med vädjan: "Hjälp oss." Ty som denna bön vittnar om, ser kyrkan Guds heliga moder i Kristi frälsande mysterium och i sitt eget mysterium. Hon ser Maria djupt rotad i mänsklighetens historia, i människans eviga kallelse enligt den försynens plan som Gud har gjort för henne från evighet. Hon ser Maria som moderligt närvarande och delaktig i de många komplicerade problem som idag ansätter individers, familjers och nationers liv; Hon ser hur hon hjälper det kristna folket i den ständiga kampen mellan gott och ont, för att se till att det "inte faller" eller, om det har fallit, att det "reser sig igen".

Jag hoppas av hela mitt hjärta att de reflektioner som finns i den nuvarande encyklikan också kommer att tjäna till att förnya denna vision i alla troendes hjärtan.

Som biskop av Rom sänder jag till alla dem till vilka dessa tankar riktar sig en fridens kyss, min hälsning och min välsignelse i vår Herre Jesus Kristus. Amen.

Givet i Rom, i Sankt Petrus, den 25 mars, högtidligheten för Herrens bebådels, år 1987, den nionde i mitt pontifikat.

JOHANNES PAULUS II

1. Jfr Andra ekumeniska Vatikankonciliet, Dogmatisk konstitution om kyrkan Lumen Gentium, 52 och hela kapitel VIII, med titeln "Den välsignade Jungfru Marias, Guds Moders, roll i Kristi och Kyrkans mysterium".

2. Uttrycket "tidens fullbordan" (pleroma tou chronou) är parallellt med liknande uttryck inom judendomen, båda bibliska (jfr 1 Mos 29:21; 1 Sam 7:12; Tob. 14:5) och utombibliska, och särskilt av Nya testamentet (jfr Mark 1:15; Luk. 21:24; Joh. 7:8; Ef 1:10). Ur formell synpunkt betyder det inte bara avslutningen på en kronologisk process, utan också och särskilt att en särskilt viktig period mognar eller fullbordas, en period som är inriktad på att uppfylla en förväntan, att den fullbordas och därmed får en eskatologisk dimension. Enligt Gal 4:4 och dess sammanhang är det Guds Sons ankomst som uppenbarar att tiden så att säga har nått sin gräns. Det vill säga, den period, som utmärks av det löfte som gavs till Abraham och av den lag som Mose var medlare i, har nu nått sin höjdpunkt i den meningen att Kristus uppfyller det gudomliga löftet och upphäver den gamla lagen.

3. Jfr det romerska missalet, förordet av den 8 december, Den heliga jungfru Marias obefläckade avlelse; Saint Ambrosius, De Institutione Virginis, XV, 93-94: PL 16, 342; Andra ekumeniska konciliet i Vatikanen, dogmatisk konstitution om kyrkan Lumen gentium, 68.

4. Andra ekumeniska konciliet i Vatikanen, dogmatisk konstitution om kyrkan Lumen gentium, 58.

5. Påven Paulus VI, encyklikan Christi Matri (15 september 1966): AAS 58 (1966) 745-749, apostolisk uppmaning signum magnum (13 maj 1967): AAS 59 (1967) 465:475; Apostolisk uppmaning Marialis Cultus (2 februari 1974): AAS 66 (1974)

113-168.

[6.](#) Gamla testamentet förutsade på många olika sätt Marias mysterium: jfr den helige Johannes Damascenus, Hom. i Dormitionem 1, 8-9: S. Ch. 80, 103-107.

[7.](#) Jfr Insegnamenti di Giovanni Paolo II, VI/2 (1983) 225f.; Påven Pius IX, apostoliskt brev Ineffabilis Deus (8 december 1854): Pii IX P. M. Acta, pars I, 597-599.

[8.](#) Jfr Pastoralförfattningen om kyrkan i den moderna världen Gaudium et Spes, 22.

[9.](#) Det ekumeniska konciliet i Efesos, i Conciliorum Oecumenicorum Decreta, Bologna 1973, s. 41-44; 59-61: DS 250-264; jfr det ekumeniska konciliet i Chalcedon, o. c. 84-87: DS 300-303.

[10.](#) Andra ekumeniska konciliet i Vatikanen, Herdaförfattningen om kyrkan i den moderna världen Gaudium et Spes, 22.

[11.](#) Dogmatisk konstitution om kyrkan Lumen gentium, 52.

[12.](#) Jfr ibid., s. 58.

[13.](#) Ibid., 63, jfr den helige Ambrosius, Expos. Evang. sek. Lucam, II, 7: CSEL 32/4, 45; De Institutione Virginis, XIV, 88-89: PL 16, 341.

[14.](#) Jfr Dogmatiska Konstitutionen om kyrkan Lumen gentium, 64.

[15.](#) Samma verk, s. 65.

[16.](#) "Ta bort denna solens stjärna som lyser upp världen: vart tar dagen vägen? Ta bort Maria, denna havets stjärna, från det stora och gränslösa havet: vad finns kvar förutom ett stort mörker och skuggan av död och djupaste mörker?": Sankt Bernhardshund, I Navitate B. Mariae Sermo-De aquaeductu, 6: S. Bernardi Opera, V, 1968, 279; jfr In laudibus Virginis Matris Homilia II, 17: ed. cit., IV, 1966, 34f.

[17.](#) Dogmatisk konstitution om kyrkan Lumen gentium, 63.

[18.](#) Samma verk, s. 63.

[19.](#) Angående Marias predestination, jfr S:t Johannes Damascenus, Hom. i Nativitatem, 7, 10: S. Ch. 80, 65; 73; Hom. i Dormitionem 1, 3: S. Ch. 80, 85: "Ty det är hon, som, utvald från de gamla generationerna, i kraft av Guds och Faderns förutbestämmelse och välvilja, som frambringade dig (Guds Ord) utanför tiden utan att komma ut ur sig själv eller lida förändring, det är hon som har fött dig, närd av sitt kött, i den sista tiden...."

[20.](#) Dogmatisk konstitution om kyrkan Lumen gentium, 55.

[21.](#) I den patristiska traditionen finns en bred och varierad tolkning av detta uttryck: jfr. Origenes, In Lucam homiliae, VI, 7: S. Ch. 87, 148; Severianus av Gabala, In mundi creationem, Oratio VI, 10: PG 56, 497f.; Den helige Johannes Chrysostomos (Pseudo), In Annunhationem Deiparae et contra Arium impium, PG 62, 765f.; Basileios av Seleucia, Oratio 39, In Sanctissimae Deiparae Annuntiationem, 5: PG 85, 441-46; Antipater av Bosra, Hom. II, I Sanctissimae Deiparae Annuntiationem, 3-11: PG 85, 1777-1783; Den helige Sophronius av Jerusalem, Oratio 11, In Sanctissimae Deiparae Annuntiationem, 17-19: PG 87/3, 3235-3240; Sankt Johannes Damaskus Hom. i Dormitionem, 1, 70: S. Ch. 80, 96-101; Saint Jerome, Epistola 65, 9: PL 22, 628, Saint Ambrosius, Expos. Evang. sek. Lucam, II, 9: CSEL 32/4, 45f.; Sankt Augustinus, Sermo 291, 4-6: PL 38, 131 8f.; Enchiridion, 36, 11: PL 40, 250; Sankt Petrus Chrysologus, Sermo 142: PL 52, 579f.; Sermo 143: PL 52, 583; Sankt Fulgentius av Ruspe, Epistola 17, VI 12: PL 65 458; Sankt Bernhardshund, In laudibus Virginis Matris, Homilia III, 2-3: S. Bernardi Opera, IV, 1966, 36-38.

[22.](#) Dogmatisk konstitution om kyrkan Lumen gentium, 55.

[23.](#) Samma verk, s. 53.

[24.](#) Jfr påven Pius XI, det apostoliska brevet Ineffabilis Deus (8 december 1854): Pii IX P.M. Acta, pars I, 616; Andra ekumeniska konciliet i Vatikanen, dogmatisk konstitution om kyrkan Lumen gentium, 53.

[25.](#) Jfr den helige Germanus av Konstantinopel, In Annuntiationem SS. Deiparae Hom.: PG 98, 327f.; Sankt Andreas av Kreta, kanon i B. Mariae Natalem, 4. PG

97, 1321f., In Nativitatem B. Mariae, I: PG 97, 81 1f. Hom. i Dormitionem S. Mariae I: PG 97, 1067f.

[26.](#) liturgin vid timmarna den 15 augusti, Jungfru Marias himmelsfärd, hymn vid första och andra vesper; Sankt Peter Damianus, Carmina et preces, XLVII: PL 145, 934.

[27.](#) Divina Commedia, Paradiso, XXXIII, 1; jfr Timmarnas liturgi, Jungfru Marias minne på lördagen, Hymn II i Läsningskontoret.

[28.](#) Jfr Augustinus, De Sancta Virginitate, III, 3: PL 40, 398; Sermo 25, 7: PL 46,

[29.](#) Dogmatisk konstitution om den gudomliga uppenbarelsen Dei Verbum, 5

[30.](#) Detta är ett klassiskt tema, som redan förklarats av den helige Irenaeus: "Och liksom människan plågades genom den olydiga jungfruns handlande och dog när hon kastades ner, så dog också genom Jungfruns handlande som lydde Guds ord, och människan som blev pånyttfödd mottogs, genom liv, liv... För det var meet and Just... att Eva skulle "rekapituleras" i Maria, så att Jungfrun, som blev jungfruns försvarare, skulle upplösa och förstöra den jungfruliga olydnaden genom jungfrulig lydnad": Expositio doctrinae apostolicae, 33: S.Ch. 62, 83-86; jfr även Adversus Haereses, V, 19, 1:5. Kap. 153, 248-250.

[31.](#) Andra ekumeniska rådet i Vatikanen, Dogmatisk konstitution om den gudomliga uppenbarelsen Dei Verbum, 5.

[32.](#) Ibid., 5, jfr Dogmatic Constitution on the Church Lumen Gentium, 56.

[33.](#) Andra ekumeniska konciliet i Vatikanen, dogmatisk konstitution om kyrkan Lumen gentium, 56.

[34.](#) Samma verk, s. 56.

[35.](#) Jfr ibid., s. 53; Sankt Augustinus, De Sancta Virginitate, III, 3: PL 40, 398; Sermo 215, 4; PL 38, 1074; Sermo 196, I: PL 38, 1019; De peccatorum meritis et remissione, I, 29, 57: PL 44, 142; Sermo 25, 7: PL 46, 937-938; Sankt Leo den store, Tractatus 21, de natale Domini, I: CCL 138, 86.

[36.](#) Bestigningen av berget Karmel, 1. II, kap. 3, 4-6.

[37.](#) Jfr Dogmatisk konstitution om kyrkan lumen gentium, 58.

[38.](#) Samma verk, s. 58.

[39.](#) Jfr Andra ekumeniska Vatikankonciliet, Dogmatisk konstitution om den gudomliga uppenbarelsen Dei Verbum, 5.

[40.](#) Angående Marias delaktighet eller "medkänsla" i Kristi död, jfr Sankt Bernhard, In Dominica infra octavam Assumptionis Sermo, 14: S. Bernardi Opera, V, 1968, 273.

[41.](#) Sankt Irenaeus, Adversus Haereses III, 22, 4: S. Ch. 211, 438-444; jfr Dogmatiska Konstitutionen om Kyrkan Lumen Gentium, 56, not 6.

[42.](#) Jfr Dogmatiska Konstitutionen om kyrkan Lumen Gentium, 56, och de fäder som citeras där i noterna 8 och 9.

[43.](#) "Kristus är sanning, Kristus är kött: Kristus sanning i Marias sinne, Kristus kött i Marias livmoder": Den helige Augustinus, Sermo 25 (Sermones inediti), 7: PL 46, 938.

[44.](#) Dogmatisk konstitution om kyrkan Lumen gentium, 60.

[45.](#) Samma verk, s. 61.

[46.](#) Samma verk, s. 62.

[47.](#) Det finns ett välkänt avsnitt av Origenes om Marias och Johannes närvaro på Golgata: "Evangelierna är förstlingen av hela Skriften och Johannesevangeliet är det första av evangelierna: ingen kan förstå dess innebörd utan att ha lutat sitt huvud mot Jesu bröst och ha mottagit Maria som moder från Jesus": Comm. i Ioh., I, 6: PG 14, 31; jfr Sankt Ambrosius, Expos. Lucam, X, 129-131: CSEL 32/4, 504f.

[48.](#) dogmatisk konstitution om kyrkan lumen gentium, 54 och 53; I den senare texten citeras den helige Augustinus, De Sancta Virginitate, VI, 6: PL 40, 399.

- [49.](#) Dogmatisk konstitution om kyrkan Lumen gentium, 55.
- [50.](#) Jfr Leo den store, Tractatus 26, de natale Domini, 2: CCL 138, 126.
- [51.](#) Dogmatisk konstitution om kyrkan Lumen gentium, 59.
- [52.](#) St. Augustine, De civitate Dei, XVIII, 51: CCL 48, 650.
- [53.](#) Andra ekumeniska konciliet i Vatikanen, Dogmatisk konstitution om kyrkan Lumen gentium, 8.
- [54.](#) Samma verk, s. 9.
- [55.](#) Samma verk, s. 9.
- [56.](#) Samma verk, s. 8.
- [57.](#) Samma verk, s. 9.
- [58.](#) Samma verk, s. 65.
- [59.](#) Samma verk, s. 59.
- [60.](#) Jfr Andra ekumeniska Vatikankonciliet, Dogmatisk konstitution om den gudomliga uppenbarelse Dei Verbum, 5.
- [61.](#) Jfr Andra ekumeniska konciliet i Vatikanen, Dogmatisk konstitution om kyrkan Lumen gentium, 63.
- [62.](#) Jfr ibid., s. 9.
- [63.](#) Jfr ibid., s. 65.
- [64.](#) Samma verk, s. 65.
- [65.](#) Samma verk, s. 65.

[66.](#) Jfr ibid., s. 13.

[67.](#) Jfr ibid., s. 13.

[68.](#) Jfr ibid., s. 13.

[69.](#) Jfr det romerska missalet, formeln för kalkens konsekration i de eukaristiska bönerna.

[70.](#) Andra ekumeniska konciliet i Vatikanen, Dogmatisk konstitution om kyrkan Lumen gentium, 1.

[71.](#) Samma verk, s. 13.

[72.](#) Samma verk, s. 15.

[73.](#) Jfr Andra ekumeniska konciliet i Vatikanen, dekret om ekumeniken unitatis redintegratio, 1.

[74.](#) Dogmatisk konstitution om kyrkan Lumen gentium, 68, 69. Om den allraheligaste Maria, främjare av kristen enhet, och om Mariakulten i Österlandet, jfr Leo XIII, encyklikan *Adiutricem Populi* (5 september 1885): *Acta Leonis XV*, 300-312.

[75.](#) Jfr Andra ekumeniska konciliet i Vatikanen, dekret om ekumeniken unitatis redintegratio, 20.

[76.](#) Jfr ibid., s. 19.

[77.](#) Samma verk, s. 14.

[78.](#) Samma verk, s. 15.

[79.](#) Andra ekumeniska konciliet i Vatikanen, dogmatisk konstitution om kyrkan Lumen gentium, 66.

[80.](#) Det ekumeniska konciliet i Chalcedon, *Definitio fidei: Conciliorum Oecumenicorum Decreta*, Bologna 1973, 86 (DS 301).

[81.](#) Jfr Weddase Maryam (Marias lovsång), som följer den etiopiska Psaltaren och innehåller hymner och böner till Maria för varje dag i veckan. Jfr även Matshafa Kidana Mehrat (Boken om barmhärtighetspakten); Den betydelse som ges till Maria i den etiopiska hymnologin och liturgin förtjänar att betonas.

[82.](#) Jfr Sankt Efraim Hymn. de Nativitate: Scriptorum Syri, 82, CSCO, 186.

[83.](#) Jfr Gregorios av Narek, Bönerns bok: S. Kap. 78, 160-163; 428-432.

[84.](#) Andra ekumeniska konciliet i Nicaea: Conciliorum Oecumenicorum Decreta, Bologna 1973, 135-138 (DS 600-609).

[85.](#) Jfr Andra ekumeniska Vatikankonciliet, Dogmatisk konstitution om kyrkan Lumen gentium, 59.

[86.](#) Jfr Andra ekumeniska konciliet i Vatikanen, dekret om ekumeniken unitatis redintegratio, s. 19.

[87.](#) Andra ekumeniska konciliet i Vatikanen, Dogmatisk konstitution om kyrkan Lumen gentium, 8.

[88.](#) Samma verk, s. 9.

[89.](#) Som bekant innehåller eller upprepar Magnificats ord många avsnitt i Gamla testamentet.

[90.](#) Andra ekumeniska rådet i Vatikanen, dogmatisk konstitution om den gudomliga uppenbarelse Dei Verbum, 2.

[91.](#) Jfr t.ex. den helige Justinus, Dialogus cum Tryphone Iudaeo, 100: Otto II, 358; Sankt Irenaeus, Adversus Haereses III, 22, 4: S. Ch. 211, 439-445; Tertullianus, De carne Christi, 17, 4-6: CCL 2, 904f.

[92.](#) Jfr den helige Epifanius, Panarion, III, 2; Haer. 78, 18: PG 42, 727-730.

[93.](#) Troskongregationen, Instruktion om kristen frihet och befrielse (22 mars 1986), s. 97.

[94.](#) Andra ekumeniska konciliet i Vatikanen, dogmatisk konstitution om kyrkan *Lumen gentium*, 60.

[95.](#) Samma verk, s. 60.

[96.](#) Jfr formeln för mediatrix "ad Mediatorem" av Sankt Bernhard, In Dominica infra oct. Assumptionis Sermo, 2: S. Bernardi Opera, V, 1968, 263. Maria som en ren spegel sänder tillbaka till sin Son all den ära och ära som hon får: Id., In Nativitate B. Mariae Sermo-De Aquaeductu, 12: ed. cit., 283.

[97.](#) Andra ekumeniska rådet i Vatikanen, dogmatisk konstitution om kyrkan *Lumen gentium*, 62.

[98.](#) Samma verk, s. 62.

[99.](#) Samma verk, s. 61.

[100.](#) Samma verk, s. 62.

[101.](#) Samma verk, s. 61.

[102.](#) Samma verk, s. 61.

[103.](#) Samma verk, s. 62.

[104.](#) Samma verk, s. 62.

[105.](#) Samma verk, s. 62; Också i hennes bön erkänner och hyllar kyrkan Marias "moderliga roll": det är en roll "av förbön och förlåtelse, bön och nåd, försoning och frid" (jfr Förordet till Mässan för den välsignade Jungfru Maria, Nådens Moder och Medlarinna i *Collectio Missarum de Beata Maria Virgine*, red. typ. 1987, I, 120).

[106.](#) Samma verk, s. 62.

[107.](#) Samma verk, s. 62; jfr S:t Johannes Damascenus, Hom. i Dormitionem, I, 11; II, 2 och 14; III, 2: S. kap. 80, 111f.; 127-131; 157-161; 181-185; Sankt

Bernhardshund, In Assumptione Beatae Mariae Sermo, 1-2: S. Bernardi Opera, V, 1968, 228-238.

[108.](#) dogmatisk konstitution om kyrkan lumen gentium, 59; jfr påven Pius XII, Apostolic Constitution Munificentissimus Deus (1 november 1950): AAS 42 (1950) 769-771; Sankt Bernhard presenterar Maria nedsänkt i prakten av Sonens härlighet: In Dominica infra oct. Assumptionis Sermo, 3; S. Bernardi Opera, V, 1968, 263f.

[109.](#) Dogmatisk konstitution om kyrkan Lumen gentium, 53.

[110.](#) Om denna speciella aspekt av Marias medling som bönfaller om nåd från "Sonen som domare", jfr Sankt Bernhard, In Dominica infra oct. Assumptionis Sermo, 1-2: S. Bernardi Opera, V, 1968, 262f; Påven Leo XIII, encyklikan Octobri Mense (22 september 1891): Acta Leonis, XI, 299-315.

[111.](#) Andra ekumeniska konciliet i Vatikanen, dogmatisk konstitution om kyrkan Lumen gentium, 55.

[112.](#) Samma verk, s. 59.

[113.](#) Samma verk, s. 36.

[114.](#) Samma verk, s. 36.

[115.](#) Angående Maria som drottning, jfr Sankt Johannes Damascenus, Hom. i Nativitatem, 6; 12; Hom. i Dormitionem, 1, 2, 12, 14; II, 11; III, 4: S. kap. 80, 59f.; 77f.; 83f.; 113f.; 117; 151f.; 189-193.

[116.](#) Andra ekumeniska konciliet i Vatikanen. Dogmatisk konstitution om kyrkan Lumen gentium, 62.

[117.](#) Samma verk, s. 63.

[118.](#) Samma verk, s. 63.

[119.](#) Samma verk, s. 66.

[120.](#) Jfr den helige Ambrosius, *De institutione virginis*, XIV, 88-89: PL 16, 341, den helige Augustinus, *Sermo* 215, 4: PL 38, 1074; *De Sancta Virginitate*, II, 2; V, 5; VI, 6: PL 40, 397-398f.; 399; *Sermo* 191, II, 3: PL 38, 1010f.

[121.](#) Jfr Andra ekumeniska konciliet i Vatikanen, Dogmatisk konstitution om kyrkan *Lumen centium*, 63.

[122.](#) Samma verk, s. 64.

[123.](#) Samma verk, s. 64.

[124.](#) Samma verk, s. 64.

[125.](#) Samma verk, s. 64.

[126.](#) Jfr Andra ekumeniska konciliet i Vatikanen, Dogmatisk konstitution om den gudomliga uppenbarelsen *Dei Verbum*, 8; Saint Bonaventure, *Kommentar. i Evang. Lucae, Ad Claras Aquas*, VII, 53, nr 40, 68, nr 109.

[127.](#) Andra ekumeniska konciliet i Vatikanen, dogmatisk konstitution om kyrkan *Lumen gentium*, 64.

[128.](#) Samma verk, s. 63.

[129.](#) Jfr *ibid.*, s. 63.

[130.](#) Det är tydligt att uttrycket "eis ta idia" i den grekiska texten går längre än att lärjungen bara tar emot Maria i bemärkelsen materiellt boende och gästfrihet i sitt hus; det indikerar snarare en livsgemenskap som etablerats mellan de två som ett resultat av den döende Kristi ord: jfr den helige Augustinus, *In Ioan. Evang. tractate*. 119, 3: CCL 36, 659: "Han tog henne till sig, inte till sin egen egendom, för han ägde ingenting av sina egna, utan bland sina egna plikter, som han skötte med hängivenhet."

[131.](#) Andra ekumeniska rådet i Vatikanen, dogmatisk konstitution om kyrkan *Lumen gentium*, 62.

[132.](#) Samma verk, s. 63.

[133](#). Andra ekumeniska konciliet i Vatikanen, Herdaförfattningen om kyrkan i den moderna världen *Gaudium et Spes*, 22.

[134](#). Jfr påven Paulus VI, Tal den 21 november 1964: AAS 56 (1964) 1015.

[135](#). Påven Paulus VI, Högtidlig trosbekännelse (30 juni 1968), 15: AAS 60 (1968) 438f.

[136](#). Påven Paulus VI, Tal den 21 november 1964: AAS 56 (1964) 1015.

[137](#). Samma verk, s. 1016.

[138](#). Jfr Andra ekumeniska konciliet i Vatikanen, Pastoralkonstitutionen om kyrkan i den moderna världen *Gaudium et Spes*, 37.

[139](#). Jfr Sankt Bernhard, In Dominica infra oct. Assumptionis Sermo: S. Bernardi Opera V, 1968, 262-274.

[140](#). Andra ekumeniska konciliet i Vatikanen, dogmatisk konstitution om kyrkan *Lumen gentium*, 65.

[141](#). Jfr encyklikan *Fulgens Corona* (8 september 1953): AAS 45 (1953) 577-592. Pius X hade med sin encyklika *Ad Diem Illum* (2 februari 1904), med anledning av 50-årsdagen av den dogmatiska definitionen av den heliga Jungfru Marias obefläckade avlelse, proklamerat ett extraordinärt jubileum på några månader; Pii X P. M. Acta, I, 147-166.

[142](#). Jfr den dogmatiska konstitutionen om kyrkan *lumen gentium*, 66-67.

[143](#). Saint Louis Marie Grignion de Montfort, *Traite de la varie devotion a la sainte Vierge*. Detta helgon kan med rätta kopplas till figuren av Sankt Alfonso Maria de' Liguori, vars andra hundraårsjubileum inträffar i år; jfr bland hans verk *Le glorie di Maria*.

[144](#). Dogmatisk konstitution om kyrkan *Lumen gentium*, 69.

[145](#). Predikan den 1 januari 1987.

[146](#). Dogmatisk konstitution om kyrkan Lumen gentium, 69.

[147](#). Jfr Andra ekumeniska Vatikankonciliet, Dogmatisk konstitution om den gudomliga uppenbarelsen Dei Verbum, 2: "Genom denna uppenbarelse... den osynlige Guden... Ur överflödet av Hans Kärlek talar han till människor som vänner... och bor bland dem..., så att han kan inbjuda och föra dem in i gemenskap med sig själv."

Copyright © Dikasteri för kommunikation - Libreria Editrice Vaticana

Översatt av Robert Wennerberg med hjälp av MS Translator